

(Foto: PoulFoto)

Helmuth Nyborg var ansat på AU-psykologi og interesserede sig især for intelligensforskning, herunder hjerneceller

Nyborgs forskningsfrihed

Burde Helmuth Nyborg have fortalt, at han er med i et internationalt netværk af arve-hygiejnere? Og havde det påvirket hans sag om uredelighed og hans ansættelse ved Aarhus Universitet?

Intelligensforskeren Helmuth Nyborg fik ikke lov til at arbejde videre på Aarhus Universitet, og det bliver af nogle udlagt som et krænkelse af forskningsfriheden.

Nu følger en ny undertekst sig til sagen, idet det viser sig, at Nyborg bekender sig til et internationalt netværk for højreorienterede intelligensforskere med en forkærlighed for at forske i sammenhængen mellem race og intelligens. Netværket og Nyborg går ind for eugenik, altså læren om arvehygiejne, og det benægter han heller ikke, da FORSKERforum spørger ham.

Andre forskere mener dog, at det er problematisk, at Nyborg fremstiller sine teorier som videnskabelige, uden at fortælle om teoriernes ideologiske basis i det internationale netværk. Nyborg burde åbent fremlægge sin tilknytning til et etableret netværk med en klar dagsorden, så det kan indgå i bedømmelsen af hans forskningsresultater.

Nyborgs forskningsfrihed

Morten Kjeldgaard fra Molekylærbiologiske Institut – som har skrevet en artikel om bl.a. Nyborgs forskning - kalder det helt misvisende, når Nyborg får det til at se ud som om hans forskning bliver censureret, og at han er offer for politisk korrekthed, for Nyborg blev fældet på, at han ikke kunne udlevere dataresultater. Det var således helt korrekt, når Aarhus Universitet ikke ville sige god for Nyborgs forskning og tildele ham et erimerituskontor.

Men Nyborgs tilknytning til det arvehygiejniske netværk diskvalificerer ikke Nyborgs forskningsfrihed ved universitetet, mener AU-dekan **Svend Hylleberg**. Nyborgs forhold til race- og intelligens-

netværket er ikke ny viden for dekanen, 'selv om jeg ikke var klar over, at Nyborg var med i den klan, da sagen startede'.

"Men Nyborgs tilhørsforhold har intet at gøre med den afgørelse, som Aarhus Universitet nåede frem til. Vi har alene forholdt os til hans undersøgelser. Hvem han omgås, blander vi os ikke i," konstaterer dekanen.

Forskere skal finde deres egen vej

Helt så kategorisk vil professor **Peter Harder** – medlem af Uredelighedsudvalget - ikke udtale sig. Men Nyborg burde åbent have fremlagt relationen til netværket.

"Forskere har en samfundsborgelig forpligtelse til at gøre deres arbejde, det vil sige forske og undersøge inden for det område, de har forstand på og er ansat til. Derfor skal det også være offentligt, hvis de har andre relevante tilhørsforhold end deres forpligtelser over for offentligheden, hvad enten de er erhvervs-mæssige eller skyldes loyalitet over for andre sammenslutninger," siger professoren. Ellers taler Harder klart for en vid margin for forskeres virke:

"Det tjener samfundet bedst, med de opgaver forskningen har, hvis man lader forskerne i det mindste i en del af deres arbejdstid finde deres helt egen vej, uanset hvad der er *sexet* eller *politisk korrekt* eller passer med ledelsens profileringsbestræbelser og politikernes ønsker. Grundforskning er noget ekstremt langsigtet noget, og det, man har forstand på som forsker, er noget man har brugt det meste af sit liv til at blive klog på. Derfor er det ikke hensigtsmæssigt, at det styres af, hvad der lige nu er populært."

mef

Se side 6: Nygaards broderskab

Deltidslærere 3

Ingen pension m.m. dømte faglig voldgift, som ikke forholdt sig til realiteterne

Universitetslæreres løn 4

AC er tavs om, hvor højt læreres og forskeres løn prioriteres i krav over for arbejdsgiverne

Nyborgs broderskab 6

Den omstridte intelligensforsker bekender sig til netværk med idéer om racebestemte forskelle i intelligens og 'lav-IQ lande'

Læreruddannelsen 8

Aarhus Universitet vil gerne overtage seminarie-uddannelsen. Nej, svarer undervisningsminister Harder, lærerne skal i stedet have en genvej til universiteternes kandidat-uddannelser

Privat-universiteter 10

- fra udlandet til Danmark. Det er politisk spin og billige overskrifter i sommervarmen – og ren ideologi, konstaterer Ålborg-rector

Begejstringskultur 14

For meget misundelse og for lidt fejring i universitetetsverdenen, siger ny KU-dekan, som kommer fra den private sektor

Klima-universitet på Grønland 16

- blev til uden forudgående politisk rådgivning. Politisk stunt, siger nogle

Følelser i Akademia 16-19

Universitetet forbindes med rationalitet, objektivitet og logik. Men nedenunder ...

Ekspert møder modstand 20

Økonomiprofessor blev mødt af hetz, da han kom med dårligt nyt til Berlingskes annoncører

„Det akademiske ethos er i sig selv et bevis på, at videnskaben ikke kan forventes at tale magten imod, med mindre det er forbudt magten at svare igen.“
John Ziman

Medlemsblad for DM's universitetsansatte (ULA), DM's forskningsinstitutions ansatte, DJØF's undervisnings- og forskningsansatte (under Overenskomstforeningen), samt JAs, DFs og DDDs undervisnings- og forskningsansatte.

Bladets leder udtrykker fælles holdninger. Øvrige artikler i bladet er ikke nødvendigvis i overensstemmelse med afdelingernes synspunkter. Eftertryk er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Redaktion:

Lektor Leif Søndergaard, DM I
Lektor Mogens Ove Madsen, DJØF
Seniorforsker Niels Erik Poulsen, DM3
Lektor Lars Kamp Nielsen,
PharmaDanmark
Seniorrådgiver Kirsten Pilegaard,
Dyrlægeforeningen
Anders Correll, JA
(ansv.hav. for dette nummer)

Journalist Mette Engell Friis
(mef@dm.dk)

Red. sekr. Jørgen Øllgaard
(Joe@dm.dk)

Redaktionens adresse:

FORSKERforum
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg

Telefon: 38 15 66 33
Fax: 38 15 66 32

FORSKERforum

udkommer 9 gange om året.
Bladet udkommer den første uge
i hver måned.

Næste deadline:

18. september 2007

Se de seneste nyheder på
www.forskerforum.dk

Øvrige adresser:

DM
Nimbusparken 16
2000 Frederiksberg
Tlf. 38 15 66 00

DJØF
Gothersgade 133
PB 2126
1015 Kbh. K
Tlf. 33 95 97 00

PharmaDanmark
Rygaards Allé 1
2900 Hellerup
Tlf. 39 46 36 00

JA – Jordbrugsakademikerne
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Dyrlægeforeningen
Emdrupvej 28A
2100 København Ø
Tlf. 38 71 08 88

Oplag: 7.500

Grafisk Produktion:

Poul Rømer Design
Tlf. 44 53 05 51

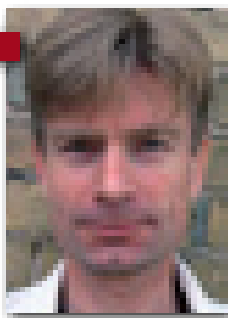
Tryk:
Datagraf

Foto: Søren Hartvig

(hvor ikke andre er anført)

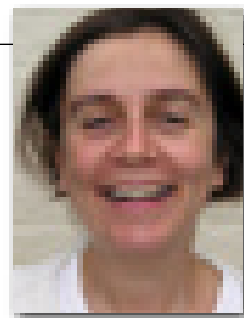
LEDER

Af Anders Correll, JA

Lars Kamp Nielsen, PharmaDanmark

Kirsten Pilegaard, DDD

Hvorfor er kontrol bedre end tillid?

At dømme efter debatten denne sommer, så er det ikke universiteterne, der bliver sat på dagsordenen når politikerne, måske allerede når dette blad er udkommet er gået i valgkamp og drager land og rige rundt for at kapre stemmer. Valgkampens tema bliver så skattelettelse og velfærd, og det er jo en helt anden snak end universiteter – eller er det?

Det er sandt for dyden også svært at se, hvordan politikerne skulle diskutere forsknings- og uddannelsespolitik, når det eneste der for alvor skiller vandede, er diskussionen for eller imod gruppeeksamen! Efter det seneste forlig, hvor der endelig blev taget afgørende hul på at leve op til Barcelona-målsætningen om, at det offentlige skal investere minimum en procent af BNP i forskningen, er politikernes interesse for området kølnet.

Selv ikke den seneste udmelding fra nogle universiteter om, at de vil byde ind på læreruddannelsen ser ud til at vække debat. Efter først at have talt ideen ned har selv Bertel Haarder nu kastet håndklædet i ringen og taler nu ligefrem om, hvordan samarbejde med universiteterne skal være med til at styrke omtalte læreruddannelse. Unægteligt lidt af en kovending fra en politiker, der om nogen er kendt og/eller berygtet for at stå fast, beskære og reformere uddannelsessystemet.

Enighed på Christiansborg sikrer, om ikke andet så ro om budgetrammen og vedtægterne i en årrække – det er der også brug for. For fire år siden revolutionerede man ledelsen af universiteterne og gjorde dem selvejende. For at sikre samfundets indflydelse i ledelsen satte man en bestyrelse med kompetente erhvervsfolk i spidsen. Og med de netop overståede fusioner mellem sektorforskningen og universiteterne har man skabt den største ændring i det danske forsknings- og uddannelsessystem i mange år.

For at sikre, at universiteterne ikke kom helt ud af kontrol, forlangte politikerne detaljerede udviklings-

kontrakter og omfattende revisioner, der skal godkendes i ministerierne. Videnskabsministeren har også ændret på sammensætningen af forskningsrådene, samt sat sig selv for bordenden, når det handler om akkreditering af nye uddannelser. Og senest lægger han nu op til en udvidet og meget omfattende tilsynspligt med universiteterne – og det er nok ikke det sidste kontrolsystem, som regeringen m.fl. sender ind ad bagdøren til universiteterne.

Spørgsmålet er, hvad er det lige de har gang i, både i Videnskabsministeriet og på Christiansborg? Keder de sig – eller er der gået inflation i kontrolsystemet? Har de nu ikke selv tillid til det system og de ledelser, de har sat i spidsen for universiteterne? Og hvis ikke – hvordan skal medarbejdere og studerende så have det – for slet ikke at tale om det erhvervsliv, politikerne gerne ser samarbejde med universiteterne.

Mange klicheer passer godt på det, som sker lige nu, f.eks. **at tillid er godt – men kontrol er bedre.** Det er unægteligt ledelse og styring i verdensklasse, regeringen og politikerne excellerer i lige nu.

Men: Hvad enten man er for eller imod universiteternes selvstyre, så er politikere og embedsmænd nødt til at have tillid til systemet, og lade det udvikle sig, indtil eftersynet af universitetsloven i 2009. Her skal der være en politisk diskussion af, om loven skal justeres. Indtil da bør de ansvarlige politikere koncentrere sig om at vise tillid til Danmarks mest veludannede arbejdspladser og udvikle det fundament, herunder forskningsfrihed, løn og ansættelsesforhold, der gør, at universiteterne kan producere viden i verdensklasse.

Derefter giver det langt mere mening at diskutere velfærd og skattelettelse på de kommende vælgermøder.

Deltidslærere: Nul pension og andre ydelser

Faglig voldgift dømte deltidslærere til fortsat at leve som daglejere, fordi universitetet har brug for den billige og fleksible arbejdskraft

719 mio. kroner ville det koste Finansministeriet i efterbetaling siden 2003, hvis deltidslærere – eksterne lektorer og undervisningsassistenter – kunne gøre krav på "pension og andre ydelser" som en del af deres løn. Men de penge ser deltidslærerne aldrig, for en faglig voldgift bestående af tre højesteretsdommere har netop afgjort, at deltidslærere ikke kan gøre krav på disse ydelser.

BILLIG ARBEJDSKRAFT

Det havde DM ellers krævet med henvisning til et EU-direktiv, der siger, at der ikke må ske forskelsbehandling (diskrimination) mellem personer med sammenligneligt jobindhold. DM hævdede, at der sker forskelsbehandling mellem eksterne lektorer (og undervisningsass.) og de sammenlignelige fuldtidsansatte. Jobindhold er i praksis det samme, nemlig undervisning af den samme gruppe studenter under de samme rammer som fuldtidsansatte underviser uden forskningsforpligtelse. Derfor er det i strid med EU-ligestillingsdirektiv, når eksterne lektorer ikke får pensionsberettiget løn.

Voldgift med formalistiske begrundelser

Finansministeriet som modpart hævdede, at der er forskel på jobindholdet hos fuldtidsansatte og så de eksterne lektorer, og at der ikke sker forskelsbehandling "ud fra en sammenligning af de to gruppers samlede vilkår".

De tre højesteretsdommere argumenter for at afvise forskelsbehandling er formalistisk jura, idet kendelsen ikke vurderer det faktiske jobindhold i de to stillingskategorier. Dels henvises til, at ekstern lektorstillingen er tænkt som et bijob og ikke en hovedbeskæftigelse, og det er altså ikke til sigtet, at eksterne lektorer skal kunne leve af dette arbejde. Og dels siger højesteretsdommerne, at der formelt er tale om to forskellige overenskomster for hhv. eksterne lektorer og så AC-overenskomsten for fuldtidsansatte, og dermed angiveligt også to forskellige typer kontrakt- eller ansættelsesforhold. Derfor kan eksterne lektorer ikke gøre krav på pension og andre ydelser – og Finansministeriet slipper for efterbetaling af de 719 mio. kroner.

Broget gruppe deltidslærere

Eksterne lektorer og undervisningsassistenter er en broget gruppe. Der var 3.662 eksterne lektorer og 14.831 timelønnede undervisere i 2006. Mange af disse var folk med andre hovedstillinger – fx jurister fra staten – som kom udefra og bidrog i enkelte specielle lektioner.

Men på store sprogfag og på mange små institutter kunne en stor del af undervisningen simpelthen ikke gennemføres, hvis der ikke var en stor gruppe af deltidslærere – der ikke har en hovedstilling, men har (flere) undervisningsjob som hovedindtægt. De bruges som en bekvem buffer, når undervisningstimer skal fyldes ud, eller når der ikke er fastansatte til at afvikle timerne.

Men der findes ikke opgørelser over, hvor mange personer, der faktisk har den type jobs som hovedstilling. På nogle fag – fx Musikvidenskab med praktiske øvelser – har det i mange år været en helt almindelig måde at afvikle timer, uden at universitetet havde forpligtelser over for dette personale.

DMs formand: Politiseret afgørelse?

Det er DM som har kørt sagen, og herfra siger **formand Ingrid Stage**:

"Det er stærkt overraskende, at vi fik vores argumentation underkendt, og at det skete med en rent teknisk begrundelse i intentionen bag overenskomsten. Vi er selvfølgelig nødt til at acceptere afgørelsen, men det er helt uacceptabelt, at højesteretsdommerne ikke har forholdt sig til virkeligheden,

som mange steder er sådan, at eksterne lektorer og undervisningsassistenter udfører arbejde helt på linie med de fastansatte. Ja, i nogle små miljøer er det endda sådan, at den faglige udvikling drives frem af disse grupper", siger hun.

Det har taget dommerne hele fire år at komme frem til den tekniske argumentation, og det er da nærliggende at mistænke afgørelsen for at være politiseret: "Afgørelsen er meget bekvem for Finansministeriet, som slipper for at betale de 719 mio. Med til den besynderlige historie hører et fire-årigt forløb, hvor modparten – Finansministeriet – faktisk startede med at hævde, at deltidslærerne slet ikke var dækket af EU-direktivet. Senere flyttede de så argumentationen til at der ikke sker forskelsbehandling. Og dommerne lander så på en tredje bortforklaring", siger Ingrid Stage.

AC-formand: Søg andet arbejde

Hos AC, der forhandler stillingsstruktur, siger **formand Sine Sunesen**, at det er vanskeligt at ændre på en arbejdskategori, som arbejdsgiverne ikke vil opgive, fordi den er så fleksibel. Hun anbefaler, at de deltidslærere kigger sig om efter et andet arbejde: "Vi vil frygteligt gerne have elimineret denne her ansættelsesform, men jeg tror, at det har lange udsigter. Og derfor må anbefalingen jo være: Prøv at finde en anden form for arbejde. Jeg ved godt at det er lettere sagt end gjort, men i disse tider, hvor det rent faktisk går rigtig godt med akademikere og beskæftigelse, så er det nu, man burde slå til" (i INFORMATION).

Hertil svarer **Morten Hjelt**, næstformand for deltidslærere ved KU-humaniora: "Det er jo nærmest forbryderisk, når Sine Sunesen bare opfordrer os til at søge andet arbejde - det løser jo ikke det overordnede problem, at Finansministeriet er særdeles villigt til at udnytte en masse højtuddannede mennesker for at skaffe sig billig undervisning på universiteterne. Det er AC's opgave at beskytte folk som mig, ikke at fralægge sig ansvar og bare fortælle mig, at jeg bør benytte den lave arbejdsløshed til at søge andet arbejde".

Universitetet har brug for billig arbejdskraft

Deltidslærernes organisationer – fx en klub på KU-humaniora med 150-200 medlemmer – kritiserer fagforeningerne for passivitet.

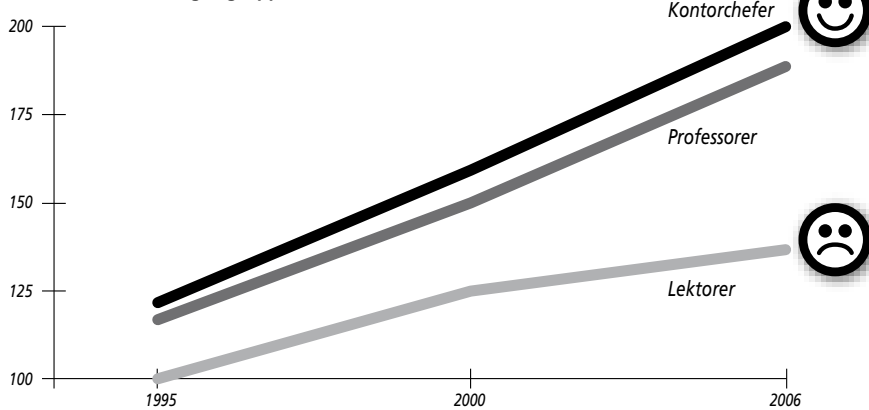
DMs formand fortæller, at krav om forbedring af forholdene hidtil er blevet blankt afvist hos modparten. Hverken Finansministeriet, Videnskabsministeriet eller universiteterne selv er villige til at opgive den fleksible og billige arbejdskraft.

Men fagforeningerne har fået lovning på en genforhandling af den eksisterende stillingsstruktur, så deltidslærerne imødekommes. Kravet er sammenlignelige rettigheder med de fastansatte. Men DMs formand forudsiger at modparten vil modsætte sig parallelitet; tillægsmuligheder, tid til forberedelse og til faglig udvikling skal fortsat være ringere for deltidslærerne:

"Men hvis fagforeningerne ikke kommer igennem med krav om lighed, så må de elendige stillingstyper boykottes! Deltidslærerne skal altså optræde solidariske og stå sammen om at sige nej til ansættelse under de elendige vilkår. Ingen må være så sultne, at de gør det alligevel. For så har arbejdsgiverne jo let spil", siger Ingrid Stage.

jø

Lønindeks for udvalgte grupper (indeks 100: lektorer 1995).

ACs formand tavs om universitetslæreres løn

"Lektorlønnen gået i stå".
"Tillidsfolk: Lønloft, tak".

Sådan har overskrifterne set ud i FORSKERforum i den seneste tid, som opvarmning til overenskomstforhandlingerne i foråret 2008. Universitets- og forskningsområdet ansatte kræver markante generelle lønstigninger, og det skal forhandles af AC, som er paraplyorganisation for akademikerfagforeningerne.

Det har imidlertid været umuligt at lokke ud af AC-systemet, hvor højt universitetslæreres løn og –forskere bliver prioriteret på ACs kravliste. Trods gentagne anmodninger har AC-formand Sine Sunesen ikke ringet tilbage.

Det er således uklart, om AC fortsat vil anerkende Regeringens 'ny-løn' –tankegang, hvor det kun er de få, som belønnes med lønstigninger eller om man er villig til at kræve generelle lønstigninger for akademiker-grupper, som halter synligt bagud.

ACs formand har ved en tidligere lejlighed beklaget sig over for Statsministeren over, at Videnskabsministeriet i et hyrdebrev har søgt at styre løndannelsen for de nye ledere på universitetet. Ministeriets lønloft var indført af frygt for at et højt lønniveau kunne fungere som 'lønløkomotiv' for de meniges lønninger. Men det var uklart om Sunesens beklagelse rettede sig over indgreb i fastsættelse af lederlønninger – eller om det indirekte var et signal om, at de menige universitetslærere bør have et løft.

Senere fortalte et AC-notat så, at lektorlønnen er gået i stå (FORSKERforum 204) i forhold til professorer og statslige kontorchefer. Men det har altså ikke været muligt at få AC-formandens kommentar til, hvad AC vil gøre ved det.

Ellers er overenskomstpillet i fuld gang, dels internt i AC og dels i form af positionering i offentligheden. Mens store grupper af offentligt ansatte (sygeplejersker, lærere, politifolk m.fl.) kræver markante lønstigninger er finansminister Thor Pedersen gået i modoffensiven ved at hævde, at der har været lønstigninger for de offentligt ansatte. DMS lønstatistikker afslører imidlertid, at der er store lønforskelle mellem den offentlige og den private sektor: Det viser DMS lønberegninger over tre studiekammerater, som blev færdige på naturvidenskab i 1990: Den ene tjener i dag 532.000 som universitetslektor. Den anden tjener som privatansat 612.000. Og den tredje tjener som kontorchef i staten 763.000 kr.

Kilde: AC-notat, se FORSKERforum 204

Ministeriet: Lønloft – og alligevel ikke

Videnskabsministeriet har dekreret lønloft for ledere ved universitetet, bekendtgjorde FORSKERforum 205: "Løn tilbageholdenhed". Bag de lukkede døre giver ministeriet dog dispensationer: Lønloftet gælder nemlig generelt for lederstillinger, men ikke for alle. Og det er ministeriet som bestemmer, hvem det IKKE gælder for.

Det er konklusionen på ministeriets godkendelse af lønnen til CBSs nye forskningsdekan Alan Irwin, som FORSKERforum har fået aktindsigt i.

CBS havde anmodet om godkendelse af et lønniveau svarende til Irwins nuværende løn ved Liverpool Universitet på 1,15 kr. plus en resultatlønsramme på 10 pct. Med en samlet lønramme på 1.260.000 kr. kunne han således få mere end sin overordnede dekan og næsten lige så meget som CBS' rektor. Og han ville blive landets højest lønnede dekan (over topdekanerne på KU med godt 1,2 mio.).

CBS's lønniveau var imidlertid på kollisionskurs med ministeriets lønloft for universitetsledere, og det satte ministeriet i en slem klemme. Godkendelsen krævede tre måneders overvejelse i ministeriet, før juristerne kom på den salomoniske løsning: "Det skal understreges, at godkendelsen er knyttet til den pågældendes kvalifikationer og ikke til stillingen som forskningsdekan ..."

Ministeriet henviser til, at Irwin er en "udpræget forskningsmæssig kapacitet", som også har ledelsesmæssig erfaring og "resultaterne synes overbevisende", noterer ministeriet – uden at have foretaget en selvstændig prøvning af Irwins kompetencer.

"Ministeriets angivelige lønloft må herefter anses for at være sat ud af spil, for ministeriet kan fra nu af vilkårligt dispensere fra dette, uden særlige begrundelser eller uden prøvning", konstaterer DM-konsulent Jens Vraa-Jensen. "Det er den absurd forvaltning: Først hævder ministeriet, at universiteterne har autonomi på lønsiden. Derefter dekretes et lønloft – en henstilling – som er åbenlyst i strid med autonomien. Og sidste sættes henstillingen så ud af kraft ..."

Semeste uddannelse

Universitetets oprindelige funktion brydes om til en servicefunktion, k
markant debat

Vi har allerede god grund til at være den nye premierminister Gordon Brown taknemlig. Hvorfor? Fordi den nye premierminister har gjort det klart, hvordan regeringen forholder sig til universiteternes opgave. Vores arbejde består i at producere innovation og at levere de færdigheder til vores kunder – tidligere kendt som studerende – som de får brug for i et konkurrencebaseret, ustabil og stadig mere krævende arbejdsliv. Universiteternes funktion er simpelt hen at tjene den nyliberale økonomi.

Desuden har de ikke noget som helst med uddannelse at gøre; det er et begreb, som i ministeriet for børn, skoler og familier opfattes som ikke meget mere end en formaliseret opdragelse i den herskende ideologi. Eneste berøringspunkt mellem denne infantile struktur og ministeriet for innovation, universiteter og kompetencer bliver et nationalt råd vedr. excellence i uddannelse, som forudsigeligt nok kommer til at bestå af to rektorer, de administrerende direktører i Rolls Royce samt supermarkedskæden Tesco, generaldirektøren i industriens hovedorganisation, bestyrelsesformanden i en finansgruppe og en partner i en *hedge fund*. Tak, Gordon Brown, nu er der i hvert fald ingen, der kan komme og sige, at de ikke vidste besked.

Det ser ud til, at Browns opfattelse af, hvad universiteter handler om, deles af formanden for de universitetsansatte i *University and College Union*, Sally Hunt: "Den nye premierminister har udtalt sig meget opmuntrende om behovet for flere mennesker at få adgang til nye kompetencer end tidligere, og vi glæder os over, at det virker til at indgå som et væsentligt element i den nye ministers opgaver" (Guardian, 28. juni). Altså består vores opgave ikke i at uddanne, udfordre og hjælpe folk til at opnå indsigt og intellektuel selvsikkerhed, men snarere i at give dem "adgang til nye kompetencer". Hermed også tak til dig, Sally Hunt.

Rekordmange på universitetet

Over 20.000 unge blev optaget op universitetsuddannelserne i år. Naturvidenskab og ingeniør blev de store vindere hos de unge, som generelt starter deres uddannelse tidligere end hidtil

Start på fabrikken

ktion som vidensopbygger skal
onstaterer filosofen Bob Brecher,
r i Storbritannien

For et par uger siden gav jeg udtryk for, at hvis ikke vi meget hurtigt får udviklet en vision for, hvad vi skal med vores universiteter, så vil der være andre, som ikke vil være sene til at pådutte os deres egen rædselsvision. Nu, hvor det er ved at ske, trænger spørgsmålet sig endnu mere på, om hvad vi skal stille op. Vi står virkelig over for at skulle tage stilling til en række valg, vi længe har forsøgt at undgå. F.eks. mellem at fastholde tanken om kritisk uddannelse eller at gå med til ideen om *at facilitere* tilegnelsen af arbejdsmarkedskompetencer; at undervise studerende eller at tilfredsstille kunder; at forpligte sig til intellektuel udforskning eller at uddele noter til udenadslære; at være medlemmer af et universitet eller at være lavt rangerende *learning managers* på en uddannelsesfabrik.

Vi har kun to muligheder. Den første er som rektor **Steve Smith** på Exeter Universitet har udtrykt det: "Vi må styrke forbindelsen mellem universitetsuddannelse og erhvervslivet ved at lave kvalitetsforskning og ved at levere højt kvalificerede dimittender." (Times Higher, 29. juni).

Den anden er som det antydes i **John Stuart Mills'** forestilling om universiteternes funktion i sin tiltrædelsesforelæsnings i St. Andrews i 1867: "De er ikke til for at overføre den viden, der skal klæde en mand på til at tjene til livets ophold. Formålet er ikke at udanne gode jurister eller læger, men dygtige og kultiverede mennesker ... Uddannelse gør skomageren dygtig, men ikke ved at lære ham, hvordan han skal lave sko; snarere ved den mentale udfordring, den giver."

De dagligdags beslutninger, vi alle sammen træffer hen over de kommende to år, bliver afgørende for, hvilken vej det går.

Bob Brecher er docent i moralfilosofi på Brighton Universitet i England.
Kilde: THES i Martin Aitkens oversættelse

I alt 20.649 – heraf 434 på otte nye ba-uddannelser - vandrer til september ind gennem dørene til deres nye uddannelse.

Samlet det højeste antal studerende nogensinde og seks procent flere end sidste år. Beslutningen om, hvor mange studerende de enkelte uddannelsessteder vil optage, er ikke politisk styret. Antal studiepladser beder uddannelserne selv om – med undtagelse af de dyre sundhedsvidenskabelige uddannelser, som Videnskabsministeriet tager en central beslutning om.

Historisk udramatisk optagelsesrunde

Nærmest kedsommeligt. Sådan karakteriserer **Merethe Markvard**, souschef i studieadministrationen på Københavns Universitet, årets optag af studerende.

"Det har nærmest været historisk udramatisk," siger hun, og anfører, at det eneste 2007 for alvor vil blive husket for, er, at optaget på naturvidenskab har været bemærkelsesværdigt højt, faktisk hele 14 procent højere end sidste år, og at de studerende er yngre end de foregående år, når de begynder at læse videre.

"Det har været en tendens de senere år, at de studerende tager færre eller slet ingen sabbatår, men der er ingen tvivl om, at det i år også betyder noget, at kvote to bliver halveret til næste år," siger Merethe Markvard.

Nye studieretninger med succes på AaU og SDU

På samme måde som studierne selv styrer antallet af studiepladser kan man også søge at oprette nye uddannelsesretninger. Og det har betydet noget i år. For selv om 20.000 studerende generelt er et stort antal, så dækker tallet samtidig over en markant forskel.

Mens Handelshøjskolen i København og RUC har samme optag som i 2006, så starter der 30 procent flere på Aalborg Universi-

tet, hvor nye uddannelser som idræt og jura trækker mange studerende, og 15 procent flere starter på Syddansk, hvor man netop har besluttet at fordoble antallet af professorer fra 15 til 30 for at styrke undervisningen. Fremgangen på de to universiteter kommer i øvrigt til trods for, at både universiteterne i Århus og København har kørt massive annoncerkampagner for deres uddannelser. Uden det store held. Tre procent er antallet af studerende steget begge steder.

Gode karakterer giver gode studerende

Samtidig er de studerende som sagt blevet yngre. 59 procent af de studerende er 21 år eller yngre, en stigning på 10 procentpoint siden 2003.

Det ser Merethe Markvard som en god udvikling.

"Det har altid undret mig, hvorfor unge mennesker i den grad er vaccineret mod at starte på en videregående uddannelse direkte fra eksempelvis gymnasiet. Men der har i mange år været en tendens til, at man blev stemplet som en uhjælpelig nørd, hvis man gjorde det. Det har tilsyneladende ændret sig," siger souschefen, som mener, at det er udmærket, at de unge starter hurtigt, for så har de studieteknikken inde under huden.

Har de så tilmed en god karakter med sig, er der efter både Markvards og dekan på det humanistiske fakultet på Aarhus Universitet, **Bodil Dues**, mening lagt bund til en god studerende.

"Der er ingen tvivl om, at studerende med et pænt gennemsnit også generelt klarer sig pænere. Karaktererne siger ikke nødvendigvis noget om, hvor kvikke de studerende er, men det siger noget om arbejdsvaner og motivation," som Bodil Due siger.

mef

Var det politisk korrekthed, da intelligensforskeren blev dømt ude af Aarhus for at påstå, at han skjult præmis, at han inderkredsen kendte til hans tilknytning til en in

UVVU: Alle præmisser bør lægges frem

Uredelighedsudvalget frikendte Nyborg for fusk – men udvalget måtte ikke udtale sig om han forbrød sig mod god praksis

Det er hidtil ikke indgået i Nyborgsagen, at han indgår i netværket baseret på læren om arvehygiejne.

"Alle præmisser for ens forskning skal naturligtvis lægges frem – og er man medlem af et hemmeligt broderskab, er det en del af de præmisser," siger professor **Peter Harder**, der sad med i Uredelighedsudvalget UVVU, da Nyborgs sag blev vurderet. Udvalgene vedrørende Videnskabelig Uredelighed, UVVU, siger.

Men han understreger samtidig, at det her er en sag, hvor det er vigtigt at holde tingene adskilt: "Som det fremgår – blandt andet i pressen – så er det meget svært for selv kloge mennesker at skelne mellem, om man godt kan lide Nyborg og hans synspunkter, om man mener, han har båret sig ukritisabelt ad, eller om man mener, der skal skelnes skarpt imellem, hvad der er i egentlig forstand uhæderligt, og så alt andet man kan mene om denne sag. Det sidste er min og udvalgets holdning," pointerer Harder.

Efter hans mening ville hele sagen være mere gennemskuelig, hvis UVVU havde lov til også at konkludere om, hvad der strider imod god videnskabelig praksis.

"Den æggedans vi skal opføre for ikke at blive fanget i enten at blåstempe noget eller at erklære det for svindel, tjener ikke noget fornuftigt formål. Og med hensyn til ytringsfrihed har det jo sandelig også vist sig vanskeligt at skelne imellem, om man synes folk har ret til at sige *noget*, eller de har ret i *det*, de siger," påpeger han.

Intelligensforskeren Helmuth Nyborg blev frikendt af Uredelighedsudvalget i begyndelsen af juli. Men Aarhus Universitet fastholdt, at hans forskningskvalitet var for dårlig. Nogle kaldte det for en begmand til forskningsfriheden eller i hvert fald en advarsel til de politisk ukorrekte. Nu skærpes det etiske dilemma, for Nyborg indrømmer, at han tilhører en international skole af raceteoretikere. Og skal sådan nogle kunne forske på universitetet?

FORSKNINGSFRIHED

Helmuth Nyborg selv er fuldt overbevist om relevansen af sin forskning, da han til FORSKERforum fortæller om Danmarks risici ved en massiv indvandring fra eksempelvis lande i Afrika, det Nyborg kalder 'lav IQ-lande':

"Det vil betyde, at velfærdsstaten kommer under pres, for sådan går det, når et lands gennemsnitsintelligens falder" siger Helmuth Nyborg. "Det vil betyde, at produktiviteten og kvaliteten i befolkningen falder tilsvarende, og det vil skade både solidariteten i samfundet og infrastrukturen. Der bliver masser at reparere, og det vil tage generationer at rette op på," lyder hans argument.

Og hans og andres forskning støtter argumentet, mener han.

"Jeg ved godt, at det er kontroversielt at sige, men sådan ser tallene altså ud. Jeg har i grunden kun to agendaer. Den ene er, at der er mere biologi i vores udvikling, end vi tror, den anden er, at der findes en målbar almen intelligens, som er overvejende arvelig."

Molekylærbiolog: Kappe af videnskabelig autoritet

Det er den slags udtalelser, der bringer lektor **Morten Kjeldgaard** fra Molekylærbiologiske Institut på Aarhus Universitet op af stolen.

"Helmuth Nyborg vil gerne have det til at se ud som om hans forskning bliver censureret, og at han er underlagt politisk korrekthed. Men universitetet har alene taget stilling på det grundlag, at han ikke har ønsket – eller kunnet – udlevere detaljer omkring sine undersøgelser," siger Morten Kjeldgaard.

"Jeg har fulgt ham i mange år, og det generer mig, at han forsøger at iklæde sig en kappe af naturvidenskabelig autoritet, når han taler om sin forskning. For eksempel taler han om noget, han kalder 'hjernemolekyler', som er det rene sludder," siger Morten Kjeldgaard, og fortsætter: "Helmuth Nyborg har ingen naturvidenskabelig baggrund, og der er ingen biologiske eller genetiske forskningsresultater, der støtter hans resultater."

Støtter eugenik-forskning

At Nyborg går ind for eugenik, altså *læren om arvehygiejne*, har Kjeldgaard længe været klar over, men han er alligevel blevet forundret, når han har læst Nyborgs signatur på støtteerklæringer til forskere som australske Andrew Fraser, som tidligere er blevet irettesat efter blandt andet at have sagt at:

"Problemet er klart: den australske nation er berøvet en ansvarlig herskende klasse. Løsningen er i princippet ikke mindre klar, nemlig en genoprejsning af en herskende klasse med rod i en genoplivet folkelighed af autentisk anglo-amerikansk patriotisme, en herskende klasse som er genforenet med historien og sit eget folks skæbne. Kun tiden vil vise om og hvordan en sådan konstitutionel reformation kan finde sted."

De genetisk bedste

Helmuth Nyborgs tanker om den afrikanske indvandring, og den effekt den risikerer at have på det danske samfund er rundet af begrebet 'dysgenics', som opstod i halvtredserne. Den gang mente nogle, at det først og fremmest var de "genetisk bedste" ("best of stock") mænd som var blevet slået ihjel i 1. verdenskrig, og at de, der blev tilbage, var med til at ødelægge genpuljen. Effekten er aldrig dokumenteret, og udviklingen har vist at den gennemsnitlige IQ siden er steget i den vestlige verden.

Men diskussionen om intelligens og arv er ældre end det. Den først bog om emnet, '**Hereditary Genius**' blev skrevet af Darwins halvfætter, psykolog og videnskabsmand, Francis Galton, alle-

Morten Kjeldgaard mener, at Aarhus Universitet har løst konflikten med Helmuth Nyborg på den eneste rigtige måde, og at tale om censur og politisk korrekthed er absurd.

"Nyborg har jo netop fået lov at lave sin forskning og komme med sine holdninger. Det eneste, han er blevet angrebet på, er, at han har nægtet at efterkommen den almene åbenhed omkring forskningen, så man kan føre en diskussion omkring den på et videnskabeligt grundlag" understreger Kjeldgaard.

"Instituttleder Hans Jeppe Jeppesen har sagt er, at Nyborgs forhold til videnskabelig dokumentation ikke stemmer overens med Psykologisk Instituts værdier. Mere er der ikke i det."

Højreorienteret netværk: The Pioneer Fund

Det er Nyborg selvsagt ikke enig i. Han mener, at hans forskning er udsat for censur, fordi den ikke er *comme-il-faut*. Det passer

g's broderskab

us Universitet på grund af 'dårlig forskningskvalitet'. Og indgik det som en international skole af raceetikere, der bl.a. taler om 'lav-IQ lande'

sig ikke at sige, at sorte er mindre intelligente end hvide, og det bliver man straffet for, mener han.

Opbakning til det synspunkt finder han i en gruppe – nogle kalder det et broderskab – af raceforskere og –teoretikere, som blandt andet tæller folk som Philippe Rushton. Som

The Pioneer Fund

Det har hidtil ikke fremgået af debatten, at Helmuth Nyborg bekender sig til det videnskabelige netværk, The Pioneer Fund. I de senere år har Pioneer Fund støttet forskning i hypotesen om racebestemte forskelle i intelligens. Og tre af forskere, der tidligere har modtaget bevillinger fra fonden, sidder i dag i redaktionen af forskningstidsskriftet 'Personality and Individual Differences', mens andre tre er i redaktionen på et andet forskningstidsskrift, 'Intelligence'.

Førstnævnte har nyligt publiceret tre af Nyborgs artikler omkring PISA-undersøgelserne.

Nyborg er han også professor i psykologi, og han har gjort sig bemærket ved sin forskning, som blandt andet indbefatter en gennemgang af sortes hjernestørrelse og deres hyppighed af samlejer med prostituerede.

Philippe Rushton er samtidig formand for **The Pioneer Fund**. En amerikansk nonprofit organisation som i 1937 blev grundlagt af den stærkt højreorienterede tekstilmagnat, Wickliffe Draper. Formålet var dengang støtte til studier i 'race-forbedring' gennem eugenik.

Sammen Rushton ilede i øvrigt sammen med flere andre forskere fra netværket Nyborg til undsætning. I åbne breve skrev de støtte erklæringer, og Rushton blev blandt andet i Jyllands-Posten citeret for at skrive: 'Jeg er desværre kommet til den uundgåelige konklusion, at Helmuth Nyborg er offer for politisk forfølgelse'.

Nyborg: Lav-IQ lande

Nyborg får ikke erimertus-kontor og brev-papir på Aarhus Universitet. I begyndelsen af august fik Nyborg endnu en gang afslag på sin ansøgning om en emeritus-stilling, og det nye forskningsprojekt, som han i sin afskedsforelæsning lagde op til, får han svært ved at gennemføre. Projektet skulle med Nyborgs ord blandt andet forholde sig til, "om indvandrere fra lande med et lavt gennemsnits-IQ løber ind i samme problemer med uddannelse og erhverv, som lav-IQ danskere".

Nyborg selv er ikke i tvivl om, at begge nederlag handler om politisk korrekthed.

"Det er lykkedes at få jaget unge forskere, der interesserer sig for arv og almen intelligens, ned i et hul. Den politiske korrekthed er helt klart blevet værre i Danmark. Jeg har tidligere fået publiceret artikler om raceforskelle, og de er blevet accepteret, men da jeg så påpegede, at der er en lille forskel i kønnenes gennemsnitsintelligens, blev der slået hårdt ned. Og siden er det kun blevet værre," siger Nyborg.

"Med fritstillingen af mig åbnes ladeporten for enhver universitetsleder, der nu kan gå ind til en forsker og sige: Vi bryder os ikke om dine resultater og metoder, så du må ud," mener han.

Sådan ser Morten Kjeldgaard det langt fra.

"Helmuth Nyborg er alene interesseret i at kaste grus i maskineriet og sige, at han bliver censureret for at have nogle kontroversielle meninger. Så kan han nemlig komme i medier og fremkomme med sine ekstremistiske, samfundspolitiske ideer. Det er en hel typisk fremgangsmåde for ham og de folk, han omgås, men jeg håber ikke, at han får held med det i denne omgang,"

mef

Århus' prorektorlønninger

Århus' nye prorektor Mette Bock og Nina Smidt er blevet budt velkommen med nogle ganske pæne lønninger på Aarhus Universitet. De får lidt over 1,25 mio. kroner i årsløn, inklusive pension (der er små variationer i lønnen af pensions-tekniske grunde).

Det er mindre end KUs Løkke Friis' 1,4 mio. kr. men mere DTUs Knut Konradsens 971.000 kr.

Bock og Smidt har fået tilbagegangsstillinger, og for Mette Bocks – prorektor for vidensspredning – vedkommende er der tale om en ubestemt ikke-videnskabelig stilling, da hun ikke er lektorbedømt. Hun er politolog og har været konsulent, journalist og haft lederposter som direktør for Muskelsvindfonden og som programchef i diverse managementfora. Senest var hun i fem år ansvarshavende chefredaktør og direktør for Syd-danske Medier.

Nina Smidt har fået tilbagegangsstilling til sit professorat i nationaløkonomi. Hun er kendt som forskningspolitisk aktiv, dels som formand for Det Frie Forskningsråd og dels som medlem af bl.a. Socialkommissionen, Forskningskommissionen, Velfærdskommissionen og Globaliseringsrådet.

Regeringens kreative forsknings-budgetter

Regeringen nærmer sig på papiret ambitionen om at opfylde Barcelona-målsætningen om, at de offentlige forskningsbevillinger skal være 1 pct. af bruttonationalproduktet i 2010. Budget-tal viser nemlig en stigning fra 0,76 i 2006 til 0,82 i år, fortæller CFAs (Center for Forskningsanalyse) opgørelse.

"Den nyeste opgørelse bekræfter, at vi er kommet et stort skridt nærmere regeringens målsætninger for offentlig forskning og udvikling", siger Helge Sander i en pressemeddelelse. Af pressemeddelelsen fremgår dog, at minister Sander tilsyneladende selv tvivler på, om Regeringen når 1 procents-målet: "Men det handler ikke bare om at nå en bestemt procentsats. Det handler også om at sikre så høj kvalitet for pengene som muligt. Derfor bliver investeringen fulgt af en række tiltag ...".

Forøgelsen skyldes at Regeringens globaliseringspulje har afsat ekstra midler fra 2007. Men det bidrager også med at stort løft, at EUs forskningsbevillinger er vokset væsentligt (22,5 pct. med det 7. rammeprogram) og at disse bevillinger nu også medregnes i bevillingsstatistikken, selv om det ikke er nationale bevillinger.

Man kan se frem til yderligere hokus-pokus med forskningsbudgetterne op til 2010. Regeringen er nemlig nødt til at bruge alle tekniske fifs og bøjede definitioner for at nå Barcelona-målet på 1 procent:

Regeringens globaliseringspulje målretter således flere og flere aktiviteter til gråzonen 'innovation', som er noget andet end den korrekte definition 'forskning eller udvikling' - og det bliver Finansministeriets indberetninger, som bestemmer definitionen. Det bliver også Finansministeriet, som til sin tid dikterer, om egentlige **uddannelsesbevillinger** fra globaliseringspuljen rubriceres som forskningsbevillinger (evt. via phd.-uddannelse).

De offentliggjorte budgettal er udtryk for politikernes ambitioner. Først om to år foreligger Forskningsstatistikken for 2007, som fortæller om forskningspenge faktisk er brugt efter hensigten.

Haarder: Lærere med genvej

- professionsbachelorer skal kunne optages på universiteternes kandidatuddannelser. Nu kommer den skjulte

Murene mellem universiteter og seminarier skal brydes ned, så det bliver lettere at komme fra den ene uddannelse til den anden. Undervisningsminister **Bertel Haarder** kræver således, at der skal være en tydelig vej fra læreruddannelse til universitet i form af kandidatoverbygninger for lærere, som gerne vil læse videre på universitetet.

LÆRERUDDANNELSE

"Professionshøjskoleloven – med lærere, pædagoger, sygeplejersker samlet i otte centre – skal skabe store stærke faglige miljøer, skal udvikle nye uddannelser og et attraktivt studiemiljø, samt være attraktive samarbejdspartnere for andre uddannelsesinstitutioner – danske som udenlandske. En undersøgelse af unges uddannelsesvalg viser, at unge ønsker at kunne udføre forskellige typer af job eller at kunne bygge videre på uddannelsen på et senere tidspunkt. Vi skal derfor af med den opfattelse, at en professionsuddannelse er en blindgyde. Det kan ske ved at tydeliggøre, at en professionsbachelorgrad giver adgang til forskellige, relevante kandidatoverbygninger", foreslår ministeren, der hermed kræver at studerende under Undervisningsministeriet kan gå videre som studerende under Videnskabsministeriet.

DM: Haarder vil kortslutte system og debat

Men Haarders forslag er en gøgeunge, mener DMs formand **Ingrid Stage**: "Universitetsuddannelser er forskningsbaserede, lagt an på et 3-årigt bachelorforløb og efterfølgende 2-årig kandidatoverbygning. Den 4-årige læreruddannelse er ikke forskningsbaseret, men lagt an på noget andet. Derfor er ministerens forslag et forsøg på at kortslutte systemet og debatten om læreruddannelsernes tilhørsforhold", siger Ingrid Stage. "Men Haarders forslag er forudsigeligt. Regeringen har skabt en helt særlig dansk konstruktion med 'professionsbachelorer', en definitions-mæssig selvmodsigelse med bachelorer uden forskningsbaseret baggrund. Den skjulte hensigt og det langsigtede mål med 'professionsbachelorer' er at nedbryde skellet til universitetsbachelorer. Men hermed underminerer man universitetets grundlag, fordi de nye studerende ikke udrustes med den nødvendige basisuddannelse".

AU: Læreruddannelse på universitet

Debatten om læreruddannelsen tog fart, da årets optag til læreruddannelsen faldt med lidt over 30 pct. til 1279 studerende, som alle blev optaget uden bestemte optagelseskrav. Og samtidig smed Aarhus Universitet et forslag ind om, at læreruddannelsen burde overføres til universitetet. Via det indfusionerede DPU kan det ske i både Århus og København.

AUs forslag lægger op til et historisk brud med seminariernes eneret på at udbyde uddannelser – og udstede eksamensbeviser. Seminarierne udtrykker deres skepsis ved at bakke op om 'samarbejde' mellem de eksisterende seminarier og universitetet, men man er imod en ny 'konkurrerende' læreruddannelse. Danmarks Lærerforening har dog åbnet en bagdør for overførsel af læreruddannelsen til universitetet, dels fordi man håber på at få den opgraderet til en 5-årig uddannelse og dels fordi det kan være vejen til et lønloft til sektoren.

Aarhus' hensigt er at opkvalificere det pædagogiske, faglige og praktiske i læreruddannelsen – selv om universitetet for 5-7 år siden havde fiasko med at udbyde en ba-uddannelse for naturfags-lærere i folkeskolen, fordi kun få meldte sig.

Haarder: Professionshøjskoler med pligt til at samarbejde

Læreruddannelsen hører under Undervisningsministeriet, mens universiteter hører under Videnskabsministeriet. Og den politiske logik siger, at den ene minister modsætter sig at afgive ansvarsområder. Det er derfor ingen overraskelse, at undervisningsministeren ikke ser grund til at overføre læreruddannelsen til universitetet: "Den nye læreruddannelse understøttes af en reform af hele uddannelsesstrukturen. Cirka 40 seminarier, pædagogseminarier, sygeplejeskoler mv. samles i otte professionshøjskoler. Meningen er ikke at nedlægge uddannelsessteder, men at skabe store, stærke faglige miljøer", siger Bertel Haarder, som dog konstaterer, at der ikke skal forskes på professionshøjskolerne: "Men undervisningen skal være baseret på den seneste udvikling inden for såvel praksis som teori. Derfor er det afgørende, at professionshøjskolerne etablerer samarbejde til både universiteter og arbejds-

pladser. Den nye lov om professionshøjskoler gør det til en pligt for højskolerne at samarbejde med relevante forskningsmiljøer. Det vil blive indskrevet i udviklingskontrakterne med højskolerne".

Men DPUs dekan (tidl. rektor) **Lars Henrik Schmidt** giver ikke meget for professionshøjskolerne: "At samle mellemuddannelser under et center giver ikke i sig selv et fagligt løft til de enkelte uddannelser. Det problematiske i konstruktionen er, at den er et forsøg på at løfte en opgave, som de ikke magter, fordi de mangler videns- og forskningsbaseringen og den teoretiske ballast, som giver uddannelser tyngde, og som giver sektoren udviklingspotentialer. Hvor løs konstruktionen er, fortælles ved, at det er helt uklart, hvordan og hvor meget 'forskningsbaseringen' skal være og hvordan den finansieres m.m. Nej, professionshøjskolerne er politikernes måde at fastholde de traditionelle strukturer i en ny ramme, men de mangler saglige og faglige begrundelser".

Lars Henrik Schmidt: En vidensbåret uddannelse tages på universitetet

"Jeg respekterer seminariernes arbejde ud fra deres egne forudsætninger. Men universiteterne må altså tage førertrøjen. I et moderne videnssamfund er det helt afgørende, at læringen er vidensbåret, dvs. at der er sammenhæng mellem forskningen på området og så uddannelsen. Det er der naturligt på et universitet, og derfor hører læreruddannelsen hjemme på universitetet", siger dekan Lars Henrik Schmidt. "Og tankegangen om, at der skal samarbejdes og laves vidensoverførsel fra universitet til seminarieverdenen er en mellem-løsning, som stiller parterne i nogle uløselige dilemmaer".

DMs formand er ikke enig: "Lars Henrik Schmidt har ret i, at læring skal være vidensbåret, men jeg mener, at seminarierne

til universitetet

hensigt med konstruktionen af 'professionsbachelor', siger DMs formand

kan opkvalificeres ved at tæt samarbejde om 'forskningsbaseret viden' med universiteterne. Nogle steder går det rigtig godt, fx i Aalborg, hører jeg. Det ville måske være en hjælp, hvis der blev udarbejdet nogle kriterier for, hvor forskningsintensiv læreruddannelsen skal være, og der afsættes ressourcer hertil".

Ingrid Stage er som formand for DM både paraplyformand for seminarielærere og universitetslærere: "Jeg giver udtryk for min egen holdning. Jeg er klar over, at der kan være en interessekonflikt mellem de to parter. Og jeg vil lade mig lede af, hvad parterne fælles kan blive enige om, så der ikke gøres noget, som skærper og uddyber interessenkonflikten".

5-årig læreruddannelse

Lærerforeningen argumenterer for en 5-årig læreruddannelse i stedet for den nuværende 4-årige. "Det ville da være naturligt for en vidensbåret uddannelse, som samtidig indeholder praktik", mener Lars Henrik Schmidt, som mener, at de danske politikere ikke respekterer Bologna-deklarationen, som taler om 5-årige læreruddannelser:

"Alle andre steder går man ud fra en 2+3

Læreruddannelsen på seminarier er ikke en vidensuddannelse, men et servicefag. Lærerne har altså ikke en uddannelse og færdigheder, som andre ikke har. Det store problem for læreruddannelsen er, at folk tror, at de lige så godt kunne undervise deres børn selv, hvis de bare havde tid til det...

Lars Henrik Schmidt

–struktur. Det er da noget rod, når ministre ikke lever op til de betingelser, som de har forpligtet sig til internationalt. I stedet forsøger de at fastholde en unik dansk uddannelseskultur, hvor bekvemmeligheden kommer i højsædet, så lærerne kan uddanne sig i lokalområdet".

Men Bertel Haarder afviser forslaget. Han mener, at et styrket samarbejde mellem universiteter og seminarier er nok til at styrke læreruddannelsen.

Bertel Haarder argumenterer imod en 5-årig seminaristruktur, og onde tunger hævder, at det bl.a. skyldes at det vil blive dyrt at udvide læreruddannelsen med et år.

Lars Henrik Schmidt: "Men det handler ikke primært om penge for undervisningsministeren. Det handler først og fremmest om at beskytte den nuværende seminariekultur og lokalpolitiske hensyn til de seminarier, der ligger i provinsen".

Lokalpolitiske hensyn

Lars Henrik Schmidt mener, at den nuværende læreruddannelse ikke er baseret på faglige hensyn men på lokalpolitiske og chauvinistiske hensyn. Det er populært sagt den jyske motorvejsmafia, som også viser sig på seminarieområdet:

"Politikere mener, at der skal være et seminarium i de enkelte landsdele. De lærerstuderende skal kunne cykle derhen. Men det kan altså ikke være kriteriet for en uddannelses struktur, og lokaliseringen er med til at fastholde seminarierne i et lukket rum, uden udviklingspotentiale".

Også her er DMs formand uenig:

"Argumentet med at cykle derhen har jo også en anden side, dels at de studerende bevarer tilknytning til lokalområdet og rekruttering af lærere til randområder bliver nemmere. Og så kan man jo altså både flytte sig fysisk og åndeligt".

Statusproblem: Lav løn?

Der er konstant stor debat om, hvordan folkeskole-sektorens status opgraderes. Lærerforeningen har hævdet, at folkeskolens problemer bunder i, at der er for lidt status i lærerjobbet, og at en måde at hæve status kunne ske gennem lønforhøjelse:

Lars Henrik Schmidt er enig i, at lærerjobbet er lavstatus, og ofte er udsat for en urimelig nedvurdering i offentligheden: "Men efter min mening findes der ingen automatisk sammenhæng mellem højere løn og højere status. Professioner måler deres status på, om deres ydelser er eftertragtelseværdige og ønskværdige i omverdenen. Og så er der status forbundet med, hvor du er certificeret fra, og her står universitetet som det højeste niveau", mener han.

"Der findes ingen snuptags-løsninger.

Men det er absolut en forudsætning for opgraderingen, at man respekterer, at det er et vidensfag og ikke et servicefag; at lærere har en uddannelse og nogle færdigheder som andre ikke har! Det store problem for læreruddannelsen er, at folk tror, at de lige så godt kunne undervise deres børn selv, hvis de bare havde tid til det. Og her er pointen, at lærerne ikke har den fornødne faglighed, for et vidensfag kræver specialist-uddannelse – på universitetet".

Omvendt er Lars Henrik Schmidt også bevidst om, at hvis læreruddannelsen placeres på universitetet, så må universiteterne forstå, at vidensfag også kan have en praksis. Universiteterne er vant til at sende folk ud med teoretisk ballast alene. Men der er en pædagogisk funktion i de lærerstuderendes praktik.

Aktindsigt: Ministeriers høringssvar fortsat hemmelige

Universitetsstyrelsen har efter fem måneder og tre dages syltning efter FORSKERforums anmodning givet afslag på anmodning om aktindsigt i 9 ministeriers høringssvar vedrørende 'fusions-universitetsloven'. Høringssvarene handler formentlig om de forudsætninger, krav og betingelser for overdragelse af 'myndighedsopgaver', som ministerierne stillede til loven.

Men disse betingelser er åbenbart så følsomme, at de skal hemmeligholdes. For de universiteter, som nu har fusioneret sektorinstitutionerne er de derimod særdeles vedkommende. Loven er nemlig sådan indrettet, at fagministerierne fortsat beholder bevillingerne, og fra 1. januar 2009 kan 'konkurrenceudsatte' myndighedsopgaver – og dermed fratage sektorforskningen deres hidtidige bevillinger. Høringssvarene kunne fx give et fingerpeg om betingelserne for en sådan udlicitering.

FORSKERforum har klaget over hemmeligholdelsen, bl.a. med henvisning til at Offentlighedsloven kun giver ministerier ret til at tilbageholde lovforberedende arbejder før lovens fremsættelse (dvs. aktuelt indtil 31. januar 2007).

NEDTÆLLING i sektorforskningen: 1 år og 4 måneder tilbage

- indtil fagministerier kan 'konkurrenceudsatte' myndighedsopgaver. Herefter kan Miljøministeriet m.fl. vælge at udlicitere tidligere sektoropgaver til private konsulentfirmaer eller ministerier kan oprette deres egne enheder, som overtager opgaver.

Hermed risikerer sektorforskningen at miste millionbeløb – og universitetet skal spare og fyre medarbejdere. Hele 42 pct. af DTU (inkl. RISØ og Fødevarerforskningen) er eksterne indtægter. Og 29 pct. af Aarhus Universitets (inkl. Jordbrugsforskningen og DMU) er eksterne.

DTU: Kriterier for engangsvederlag hemmelige

FORSKERforum kan fortsat ikke få oplyst, hvad der var de bagvedliggende kriterier for, at rektor Lars Pallesen fik udbetalt 100.000 kr. i engangsvederlag. Videnskabsministeriet har tidligere givet DTU ret i, at offentligheden ikke har retskrav på at få denne oplysning, men ministeriet havde opfordret DTU til at give såkaldt 'meroffentlighed', dvs. aktindsigt selv om der ikke er retskrav herpå.

Men det nægter DTU: "Universitetet finder, at de bagvedliggende omstændigheder for udbetaling af engangsvederlag bør fastholdes alene at være et anliggende mellem rektor og bestyrelsen v. bestyrelsesformanden", som det hedder i begrundelsen til FORSKERforum.

Private universiteter er ren ideologi

- siger Aalborgs rektor: Venstres forslag om at åbne landegrænserne for udenlandske universiteter får kølig modtagelse

Smil er bedre en vrede panderynker. Selv ironiske smil, synes rektor på Aalborg Universitet, **Finn Kjærdsdam** at tænke, da han udbryder: "En god ironisk humor kan man komme langt med i øjeblikket."

IDEOLOGI PÅ SPIL

Reaktionen er møntet på regeringspartierne store sommer-spin om, om at udenlandske, private universiteter skal kunne etablere sig i Danmark, angiveligt for at øge konkurrencen på uddannelsesområdet og skabe dygtigere studerende. Egentlig ville universitetsverdenen helst ignorere spin'et som en løs prøveballon, men man blev nødt til at bruge energi på at skyde den ned. Kjærdsdam distancerer sig fra ironien.

"Det er en drømmetilstand. En ideologisk indstilling til, at privat er bedst. Men jeg tror, det er en debat og en udvikling, som kommer til at ligne den med private hospitaler, og vil give de samme resultater, nemlig at læger opererer både på de offentlige og de private hospitaler. Det giver ikke bedre operationer, men der er nogle, der kommer til at betale for det," siger Finn Kjærdsdam.

Det er en drømmetilstand. En ideologisk indstilling til, at privat er bedst.

Rektor Finn Kjærdsdam

Han frygter, at udenlandske universiteter vil komme til at dræne de danske universiteter for ressourcer.

"De rigtig fine universiteter kommer jo ikke. De har simpelthen ikke afdelinger andre steder, end der, hvor de oprindeligt hører hjemme. Så det man kan forestille sig er eksempelvis australske eller mindre amerikanske universiteter, og de vil næppe flytte ret mange af deres egne lærere med, hvorfor de så vil begynde at hyre danske undervisere og dermed tage ressourcer fra de danske universiteter," frygter Kjærdsdam.

Haarders fortalelse

Ingrid Stage, formand for DM, er enig i bekymringen.

"De universiteter, man kan forestille sig vil sige ja, er eksempelvis de angelsaksiske, som er langt fremme med kommercialisering, og det gør helt op med den tidligere danske tankegang omkring undervisning," fastslår hun.

Ingrid Stage er vred over Venstres udspil. Knap er 12 universiteter reduceret til otte, før man bringer de private universiteter på banen.

"Ren ideologi," siger hun i samklang med Kjærdsdam, og har flere eksempler, som bak-

ker hendes antagelse op. På sidste sommers møde i OECD i Athen kom undervisningsminister Bertel Haarder for skade at sige, at han syntes, at private universiteter er en udmærket vej frem.

"Han prøvede siden at benægte, at han havde sagt det, men det var optaget på webcam, så det nyttede ikke rigtigt. Siden var hans embedsmænd fremme og sige, at det bare havde været løs snak, men Schacks udtalelser falder jo nu fint i forlængelse af Haarders ord," konstaterer Ingrid Stage.

Hun har heller ikke meget til overs for, at det tilsyneladende er australske universiteter, som Venstre gerne vil tiltrække.

Helge Sanders vision fra Australien

"Helge Sander var på besøg i Australien og sagde, at man kan lære meget af deres universitetssystem," siger hun og ryster på hovedet.

"I Australien indførte man på et tidspunkt, hvor der var meget stor søgning til universiteterne, deltagergebyrer, samtidig med at man skar ned på de offentlige tilskud. Den udvikling har man siden skruet op for, så deltagerbetalingen i dag dækker 40 procent, og på meget populære studier som eksempelvis jura overstiger den ligefrem de reelle omkostninger, fordi man skønner, at de studerende kommer ud og tjener mange penge, når de er færdige. Den udvikling skulle vi meget nødig have i Danmark," understreger Ingrid Stage.

Sludder og uværdigt spil

Rektorkollegiet har udtalt, at universiteterne i princippet er åbne overfor udenlandsk konkurrence, men man undrer sig samtidig over tidspunktet, meldingen kommer på, når universiteterne just har været ude for en større sammenlægning.

Private universiteter skal have lige så gode vilkår som offentlige. Derfor skal de penge som i dag følger med til en offentlig uddannelse, også følge med hen til en privat uddannelse

V-ordfører

Torsten Schack Pedersen
(Berlingske 9.juli)

Præcis sådan tænker Finn Kjærdsdam også: "Først var regeringen forarget over, at der var for meget konkurrence mellem universiteterne, så vi blev fusioneret og pålagt at annoncere sammen. Nu skal vi så pludselig have mere konkurrence, fordi det er godt for universitetsmiljøet. Det hænger ganske en-

Det bliver ikke Cambridge eller Oxford, som etablerer danske filialer - det bliver udenlandske sekundæruniversiteter

kelt ikke sammen," lyder det frustreret.

Ingrid Stage går skridtet videre og kalder Schacks udmelding for sludder og uværdigt spil.

"Der er ingen logik i det, hvis man fastholder, at de private universiteter ikke må opkræve deltagerbetaling. Det er ganske enkelt ikke muligt. Dansk Industri har jo også meldt ud, at de godt kan gå ind for deltagerbetaling, og at man forsøgsvis kunne starte med en eliteuddannelse. Sådanne udmeldinger skal man ikke undervurdere. Dansk Industri kan sagtens tænkes at gå Venstres ærinde og sende den slags ideer ud for at se, hvordan de bliver opfanget i offentligheden, før Venstre vælger at gøre dem til deres," siger Ingrid Stage, som også erindrer om, at vismændene allerede har udtalt, at kandidatuddannelsen bør være deltagerbetalt.

"Pudsigt, at man taler om, at ideologierne er døde, for det udspil er et tydeligt eksempel på rendyrket ideologi."

mef

Alternativ teologibachelor

Udenlandske teologifakulteter etablerer filialer med afsæt i Indre Mission, uden at kunne hæve taksametre og uden at de studerende kan få SU

Egentlig skulle man tro, at det var ingeniør- og handelsuddannelser, som ville føle den største konkurrence fra internationale universiteter. Men det første fagområde, som får konkurrence fra udenlandske universiteter bliver teologi i Aarhus:

Om to år tager de første studerende på Menighedsfakultetet i Århus deres bachelor. Udstedt af University of Wales. Herefter ligger vejen åben for de studerende, der kan søge optag på kandidatuddannelsen ved Aarhus Universitet.

Og det bliver tilmed konkurrence på ideologi. Menighedsfakultetet har sit bagland i Indre Mission, og institutionen har i årevis tilbudt de studerende fra teologi supplerende frivillig undervisning. Men fra 2005 tog man skridtet endnu videre og har fået godkendt en egentlig bacheloruddannelse med udgangspunkt i Indre Missions tankegods.

Aarhus-teologi med pragmatisk holdning

Menighedsfakultetet ønskede i første omgang at lave et samarbejde med Aarhus Universitet, som betød, at universitetet skulle godkende Menighedsfakultetets uddannelse, men det sagde universitetet nej til.

"Vi kunne ikke stå inde for deres undervisning, hvor de eksempelvis ikke ønsker at lave en kritisk efterprøvelse af bibelske kilder, ligesom deres formål og vedtægter ikke er forenelige med universitetets," som dekan på teologi på Aarhus Universitet, **Carsten Riis**, siger det, men han understreger samtidig, at de studerende fra Menighedsfakultetet skal være velkomne på hans fakultet. Menighedsfakultetets bacheloruddannelse giver dog ikke automatisk adgang til optag på universitetets kandidatuddannelse, idet de studerende vil blive individuelt bedømt før optag.

"Det er en konkurrence der kommer, og den bliver meget mere mærkbar i årene fremover. Vi er bare de første, der kommer til at prøve det, og konkurrence skal besvares med kvalitet. Vores forskning og undervisning er bedst og vores studiemiljø skal være mest attraktivt", uddyber Carsten Riis.

"Generelt vil jeg gerne have, at de studerende bliver optaget, for Menighedsfakultetet har valgt at lægge sin bacheloruddannelse tæt op ad universitetets. Vi kender deres studerende som ofte dygtige studerende, og det er udmærket for den teologiske debat, at meninger brydes. Er nogen på sigt ikke dygtig nok, vil det helt kontant vise sig ved, at man dumper, men de skal naturligvis have muligheden."

Menighedsfakultetet akkrediteret

University of Wales er vurderet som nr. 75 ud af 121 engelske universiteter (Times' ranking). Selv om Menighedsfakultetet i første omgang helst havde set et samarbejde med Aarhus Universitet, er de i dag glade for, at

de kom under University Of Wales, UW – som også har godkendt (akkrediteret) uddannelsen:

"Selv om hele akkrediteringsprocessen har taget lang tid og har kostet mange ressourcer, så er det absolut det værd, fordi det betyder, at vi selv kan beslutte, hvordan vores bachelor skal se ud," siger lektor **Carsten Vang**, som har været med i processen. Det betyder blandt andet, at de studerende skal ud i et halvt års praktik, og at institutionen er fri til at levere 'bibeltro undervisning på akademisk niveau', som det står at læse på Menighedsfakultetets hjemmeside (www.teologi.dk).

Selve eksamen skal godkendes af UW. Det betyder i praksis, at alle eksamensspørgsmål skal oversættes til engelsk og sendes til Wales senest ti uger inden eksamen. Herefter foregår eksamen på dansk, men en dansktalende engelsk censor tjekker efterfølgende eksamensopgaverne for at verificere, at Menighedsfakultetet lever op til UWs standarder.

"Vores uddannelse spejler de danske bekendtgørelser, men derudover er vi frie til selv at tilrettelægge undervisningen, og det er for os det helt store plus," siger Carsten Vang.

Københavns parallel på vej

Også Københavns Universitet er begyndt at ruste sig til konkurrence.

I hovedstaden er det Dansk Bibel Institut, som er i fuld gang med at entrere med et britisk universitet. Bibel Institutet blev i sin tid oprettet i en erkendelse af, at Menighedsfakultetets undervisning ikke var bibeltro nok.

Hvilket universitet instituttet bliver tilknyttet, vil rektor **Børge Haarh** ikke ud med endnu. Først til november regner man med, at alle forhandlinger er på plads, men instituttet har på forventet efterbevilling allerede optaget det første hold på seks bachelorstuderende.

Uddannelsen fra Dansk Bibel Institut får en international profil med en del kommunikationsfag. Vægten på kommunikation betyder, at der går tid fra de almindelige teologiske discipliner, hvilket igen betyder, at bachelorerne måske må tage et halvt år med suppleringsfag, hvis de siden vil ind på kandidatstudiet på Københavns Universitet.

"Det bliver den pris, vi og de studerende kommer til at betale, fordi vi gerne vil lave den helt rigtige uddannelse," siger Børge Haarh. Begrundelsen er, at studerende fra Dansk Bibel Institut ikke nødvendigvis skal videre til den danske folkekirke. En master i Afrika- eller Mellemøstenstudier kunne også sagtens være en mulighed, hvis de studerende ønsker en fremtid som missionærer.

KU-teologi ikke begejstret

Børge Haarh har ikke officielt talt med Københavns Universitet, men på græsrodsplan

fornemmer han, at universitetet ikke bryder sig voldsomt om at se sit 500 år gamle monopol på teologiuddannelsen udfordret.

Og nej, dekan **Steffen Kjeldgaard-Pedersen** er ikke begejstret for den nye bachelorgrad.

"Jeg synes, det er en dårlig idé. I Sverige har åbningen for nye teologiske uddannelser betydet en udtømming i det teologiske miljø. Der er i dag 17 uddannelsesinstitutioner. Det er der hverken studerende eller kvalificerede undervisere nok til, og det er ærgerligt," siger han.

Kirkeministeriet har ingen problemer

Hvis universiteterne accepterer den bachelorgrad, som de studerende fra Menighedsfakultetet og formentlig senere også Dansk Bibel Institut kommer med, så har Kirkeministeriet ikke problemer med, at kommende folkekirkepræster har taget deres grunduddannelse på en privat institution.

Ministeriet er helt på det rene med, at de to institutionerne hører til på den teologiske højrefløj, men hvis de studerende ellers tager en almindelig kandidatuddannelse, har de samme adgang som andre teologer til folkekirken, oplyser informationskonsulent i ministeriet, Jørgen Engmark.

mef/jø

Akkrediteret af University of Wales

Det tog knapt to år for Menighedsfakultetet at blive akkrediteret af University of Wales, UW.

I første omgang skulle der udarbejdes en detaljeret beskrivelse af uddannelsen og dens formål, ligesom der skulle laves en grundig gennemgang af samtlige deres undervisere. Derefter kom der besøg af et panel fra Wales, som havde samtaler med de styrelsen, de 7 lærere samt det teknisk/administrative personale, ligesom institutionens fysiske rammer og teknologiske formåen blev undersøgt.

Menighedsfakultetets økonomiske rammer blev også gransket, og institutionen skulle fremlægge de seneste fem års budgetter, ligesom de skulle redegøre for de kommende års økonomiske ressourcer.

Panelet udtalte derefter sin anbefaling til UWs ledelse, som godkendte Menighedsfakultetet i 2005. I dag har de fået tildelt en moderator fra UW, som fører løbende tilsyn med institutionen. På sigt vil man også få besøg fra UW hvert fjerde år.

Ingen SU

Menighedsfakultetets studerende kan ikke få SU under uddannelsen. Fakultetet ansøgte i september 2004 Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte, men i maj 2006 fik de endeligt afslag.

Afslaget er begrundet med, at religiøse uddannelser skal være teologiske og forskningsbaserede. Samtidig må uddannelsesinstitutionen ikke stille krav om, at de studerende skal have en bestemt religion, ligesom målsætningen for uddannelsen skal være forskning og ikke forkyndelse.

Puh, hvor er han dog besværlig...

Vi kender dem så godt. Besværlige og irriterende personer, der brokker sig over alt, som ved alting lidt bedre. Eller som er alt for kvalmtsøde og medgørlige. Gode råd til at håndtere kolleger ...

Du fornemmer irritationen det med det samme. Kollegaen, der bare skulle give dig lidt hurtigt faglig respons, trækker stolen ud og gør sig det behageligt. Der er lagt op til en lang udredning om, at hvis du bare lige kunne ændre et afsnit her og hisset – vel at mærke efter hans forlæg – så skal rapporten nok kunne bære igennem.

BØVL

Hvad gør du, når du står overfor en demagogisk kollega, som reagerer kontrært på dine indlæg eller kloger sig på dit felt, åbenlyst uden faglig ballast? Eller hvordan tackles kollegaen, der altid er kontrær og reaktiv på andres input uden selv at markere en holdning eller selv at tage chancer?

Der findes udveje. En ny håndbog har råd til, hvad du kan gøre for at komme de besværlige i forkøbet – eller til hvad andre kan gøre for at eliminere deres irritation overfor dig.

For hånden på hjertet: Vi har alle en rem af huden. Der er tider, hvor vi er påståelige, bedrevidende, alt for eftergivende eller bare leder efter et godt skænderi. Måske med god grund, for det er svært at holde den indre og ydre balance.

Det voksne barn

Birger Norup, som i 12 år har arbejdet med stresshåndtering og klar kommunikation, og i flere år har været hovedunderviser på IDG's årlige seminar netop omkring 'Besværlige Mennesker' kender alt til irritationen og de uhensigtsmæssige reaktioner. Og de findes ikke kun på arbejdspladsen. Han har et eksempel klar fra børneværelset.

"Hvis du er stresset eller supertræt, når du kommer hjem til ungerne efter en lang arbejdsdag og bare har lyst til at være dig selv, så kan du være helt sikker på, at de nok skal finde en måde at få din opmærksomhed på. For eksempel ved at irritere dig indtil du reagerer", siger han, og fortsætter: "Voksne er bare store børn. Så hvis en kollega kan mærke, at du ikke gider ham lige nu, så er det helt sikkert, at han nok skal finde en metode til at få din opmærksomhed. Så er konflikten i gang."

Du synes, de er nogle frygteligt besværlige mennesker. Og de synes efter al sandsynlighed, præcis det samme om dig. Så hvad gør du nu?

Ifølge forskerne har vi tre måder at reagere på, når vi kommer ud for mennesker, der behandler os urimeligt.

Kæmp, flygt eller spil død

Vi kan vælge at gå i kamp.

Hvis kollegaen opfører sig urimeligt, eller hvis vi ser en ældre dame blive overfuset på gaden, så kan vores reaktion være at gå i kamp. Vi vil ikke finde os i det. Vi tager til genmæle. Og vi gør det prompte. En hed diskussion er i gang!

Vi kan også vælge at flygte, når situationen bliver utålelig. Helt bogstaveligt vende rundt på hælen og gå væk fra den person, der irriterer. Eller vi kan i det mindste begynde at planlægge flugten.

Får man eksempelvis at vide, at arbejdspladsen står overfor store omstruktureringer, kan man blive så skræmt, at man i forsvar begynder at blive rigtig besværlig og vrangvillig, og det kan eksempelvis give sig udtryk i, at man bliver negativ, ikke har lyst til at tage på kurser eller deltage i temadage, begynder at tale højlydt om, at man snart skal på efterløn, eller man bliver tvær og indelukket. Man føler sig med andre ord truet. Fluks slår krybdyrhjernen til, og man reagerer instinktivt ved mentalt at tage flugten.

Reptil- eller krybdyrhjernen er et levn fra vores fjerne fortid, hvor vi måtte stole på instinkterne for at kunne overleve. Den del af vores nuværende hjerne er ikke udviklet siden, så reaktionerne på menneske, der irriterer eller truer os, er de sammen, som i sin tid advarede os om den fare en vild ulv, der var klar til angreb, udgjorde.

Endelig er der den ultimative måde at slippe for faren og den besværlige kollega, kæreste eller kammerat: At spille død!

Et eksempel kunne være et møde, hvor du skal fremlægge resultatet af et stykke arbejde, du har knoklet længe med. Du er velforberedt, du ved, hvad du vil sige. Det går fint. Lige indtil en emsig kollega begynder at stille kritiske spørgsmål og opføre sig bedrevidende. Hjernen bliver med ét til dirrende gele i dit hoved.

I den situation hjælper det ikke noget at sige til sige selv, at man skal slappe af. Reaktionen kommer igen fra krybdyrhjernen, og den kan man ikke tale fornuft til, den reage-

rer på en faretruende situation, og reaktionen kan være at 'dø' og vente på, at situationen skifter.

Tal og bliv forstået

Men selv om vores reptilhjerne ikke sådan er til at forhandle med, så findes der måder at tackle de besværlige mennesker og situationer på, som ikke betyder, at vi skal kæmpe indædt, flygte over hals og hoved eller rulle os sammen og spille død en tid.

Bogen 'Besværlige mennesker' har flere gode råd til, hvordan du får krammet på det besværlige menneske, før han får krammet på dig.

For eksempel er det vigtigt, at du passer på din stemmes tonefald. Lynhurtigt kan den besværlige høre, at du lyder afvisende eller irriteret. Selv hvis du vælger dine ord med omhu, hører folk noget andet, hvis du taler hurtigt, fjendtligt eller defensivt.

Der er også tidspunkter, hvor det kan være nødvendigt at afbryde en besværlig person. Hvis hun råber af dig, dominerer et møde totalt eller bliver ved at kritisere og klage i endeløse negative cirkler, så er det tid til at afbryde lidt elegant.

En måde kan være roligt og stille at blive ved at gentage hendes navn, indtil du får hendes opmærksomhed. Når der så endelig bliver stille, får du mulighed for at bryde ind og komme med dine bemærkninger.

Endelig er det bedre at knytte nogle bånd end at skære dem over i vrede. Det kan man naturligvis gøre på mange måder. Visuelt kan du knytte bånd ved at ændre dit ansigtsudtryk, din mimik og din kropsholdning. Verbalt kan det foregå ved at du prøver at matche styrken og hastigheden på din modparts tale. Og endelig kan du knytte begrebsmæssige bånd med dine ord. Når du eksempelvis har lyttet til en besværlig persons mange beklagelser, så kan du opsummere og måske stille et opklarende spørgsmål, som viser, at du har lyttet og forstået og respekterer det, der er kommet frem.

Med lidt held har du nu elimineret en besværlig person. Eller ...?

"Der er naturligvis også mennesker, som synes at føle en stor glæde ved at være besværlige. Det er ligefrem en del af deres identitet. Men det handler for det meste om, at det er den eneste måde, de kan finde ud af at få kontakt med andre på. En destruktiv kontakt, men dog en kontakt. For kan jeg ikke blive elsket, kan jeg da altid blive hadet eller frygtet. Opmærksomhed skal jeg nok få", som Birger Norup siger.

mef

De fire hensigter

Alle typer af adfærd har et formål, siger de to amerikanske forfattere og læger, Rick Brinkman og Rich Kirschner, som har skrevet bogen **'Besværlige mennesker'**. Og ifølge dem er der præcis fire ting, vi vil opnå: At få opgaven klaret, at få opgaven gjort rigtigt, at komme godt ud af det med andre mennesker, eller at få anerkendelse fra andre.

Hvis vi føler, at vi bliver hindret i at nå de mål, så opstår der vanskeligheder. Vores adfærd bliver presset ud i det ekstreme, og det kan føre til, at vi bliver rigtigt besværlige!

Man kan skematisk opdele det i fire typer adfærd.

► **At få opgaven klaret:** Du kender det godt. Der er en opgave, som din kollega bare *skal* have færdig. Hun fokuserer helt på opgaven, sætter tempoet op og maser sig frem. Måske bliver hun også aggressiv og ligeglad, tænker ikke rigtigt, før hun taler. Og kender du det ikke fra din kollega, kender du det måske fra dig selv...

► **At få det gjort rigtigt:** Din kollega har fået ansvaret for en stor opgave. Og han er lidt i panik. Hvordan får han gjort det helt rigtigt? Hvordan undgår han at lave nogen fejl?

Når den højeste prioritet er at få gjort tingene helt rigtigt, så sætter man tempoet ned for at kunne se alle detaljerne. Måske tænker din kollega sig rigtigt længe om, før han handler – hvis han nogensinde handler... Måske undlader han nemlig ligefrem at gøre noget, fordi han er usikker på, hvad resultatet vil blive.

Når hensigten om at gøre noget helt perfekt bliver forhindret, kan det for andre se ud som om arbejdet er vilkårligt og skødesløst. Måske ser det ligefrem ud som om, at han tager fat på opgaven på en mere og mere ufokuseret måde.

► **Kom godt ud af det med andre:** Hvis man gerne vil have en god relation til andre, er det selvsagt nødvendigt at komme godt ud af det med dem. Hvis det virkelig er vigtigt at få skabt en relation, bliver vi mindre selvhævdende og sætter måske endda den andens behov og interesser over vores egne.

Problemet er, at når det bliver meget vigtigt at komme godt ud af det med andre, så betyder det, at man lettere bliver usikker på, hvad andre synes om en selv. Deres reaktioner, bemærkninger og ansigtsudtryk bliver taget meget personligt.

► **At få anerkendelse:** Her er personen, som har brug for at hævde sig selv. Det er vigtigt at blive set, hørt og opdaget.

En af disse menneskers stærkeste motivationer er at blive anerkendt for det, de gør. Undersøgelser viser, at mennesker, der elsker deres job og/eller er lykkeligt gift, føler sig anerkendt for, hvem de er, og hvad de gør.

Hvis deres hensigt om at blive anerkendt bliver forhindret, vil den manglende positive feedback gøre rigtigt ondt på disse mennesker. I sidste ende får det dem til at intensivere deres indsats for at blive anerkendt, og det leder til, at de i stigende grad ønsker at få opmærksomhed for enhver pris.

mef

Besværlige mennesker findes ikke

Der eksisterer ikke besværlige mennesker, men vanskelige eller besværlige situationer. Og tænk lige på din egen rolle, siger psykolog

Hun var skeptisk fra første øjeblik. Først sad hun nærmest og skævede lidt til bogen, nu er hun begyndt at bladere rundt i det. Mere og mere hovedrystende.

"Jeg mener bestemt ikke, at man kan dele folk op i typer. Vi er alle sammen individer med hver vores erfaringer, som vi har gjort igennem vores egne liv og historier. På den måde kan man ikke sige, at vi deler karaktertræk med andre," siger **Marian Nielsen** lidt vredt efter at have orienteret sig i bogen **'Besværlige mennesker'**, hvor de to forfattere deler folk op i ti besværlige hovedtyper (*se bagsiden*).

"Vi har en tendens til at kategorisere mennesker, og som i denne bog opdele folk i typer. Sætte en kasse ned over hovedet på det enkelte menneske. Så tror vi, vi ved, hvor vi har hinanden," siger psykologen, som blandt andet har skrevet en større afhandling om forholdet mellem følelser og erkendelse og om de metodologiske krav til personligheds-psykologiske kategorier.

"Man kan sagtens have skabt nogle handlemønstre, der måske ikke egner sig til en bestemt situation, og som betyder, at man ender i en konflikt. For selvfølgelig kan vi forstå og afkode en situation mere eller mindre godt, alt efter hvilke erfaringer vi har med os. Men at tale om at der findes bestemte typer mennesker, som vi kan lære at afkode og dermed komme besværligheder i forkøbet, dét tror jeg ikke på," fastslår Marian Nielsen, og pointerer, at hvis vi bliver bedt om at karakterisere et besværligt menneske, så kan vi ikke pege på bestemte karaktertræk, der kendetegner 'besværligt'.

"Situationer, der er besværlige, kan vi derimod beskrive. For i givne situationer fremtræder og skabes vores handlemåder, det er ikke en fast størrelse, som er tilknyttet det enkelte individ," siger Marian Nielsen, og fortsætter: "Så hvis du synes en kollega er irriterende og snæversynet, er det frugtbart at rette blikket mod den fælles situation. Forstå den anden og dig selv i lyset af, hvad situationen drejer sig om."

Når man taler forbi hinanden

Marian Nielsen giver et andet eksempel fra dagligdagen.

To kolleger er sat til at skulle udføre et stykke arbejde sammen, men det ender igen og igen i skænderi og højlydte diskussioner. Rigtigt besværligt! Eller...

"Her handler det jo ofte om, at man taler forbi hinanden og/eller handler ud fra for-

skellige ønsker og interesser. Man kan derfor ikke komme videre, før man får sat sig ned og fundet ud af, hvori uenigheden består og om det er muligt at finde en fælles interesse, bagom de umiddelbare modsætninger. Situationen kan være vanskelig, men ingen af de to kan siges at være den besværlige."

Og det er selvsagt aldrig en løsning at hoppe med på en aggressiv kommunikationsform, hvor man ender med at lægge ansvaret fra sig og sige, at det er den anden, der er en idiot, påpeger Marian Nielsen.

I stedet handler det om at bevare roen og vise den respekt for den anden part, at man er villig til at høre på hendes kritik og indvendinger.

Et andet sted, hvor besværlighederne har det med at poppe op, er i parforholdet. Kæresten eller ægtefællen kan være noget så besværlig. Og vi kan bruge masser af kræfter og energi på at gå og lade os irritere, genspille lange scener med diskussioner og opgør på vores indre filmrædd, og udtænke raffinerede måder at tage til genmæle næste gang han siger..., eller næste gang hun gør...

Destruktivt at kalde andre besværlige

"Man er nødt til at erkende, at det ikke kun er den anden, der har fejl. Hvis han er et fjols, må du spejle dig selv i ham og se, hvad din rolle var i situationen. Hvad kunne du have gjort anderledes? Der skal to til tango – og der skal to til at gøre en situation besværlig," som Marian Nielsen siger.

"Og så er det i øvrigt alt for destruktivt for dig selv at gå og karakterisere andre som besværlige, for du kommer til at bruge alt for meget energi på det. Brug hellere energien på at overveje, hvordan I kan nå frem til at få en ordentlig dialog, hvor I lytter til hinanden med respekt. Det vigtigste er altid at komme frem til et fælles grundlag, som man kan gå videre fra"

Marian Nielsen funderer, mens hun bladrer rundt i bogen om de ti besværlige mennesketyper:

"Nu vil jeg jo nødig fremstå som meget frelst," smiler hun endelig. "Jeg kan selvfølgelig sagtens blive vred og tillægge andre mennesker negative egenskaber. Men hvis jeg skal forstå og blive klogere, må jeg som sagt rette blikket mod situationen og min egen andel i den."

Og så blev bogen om de ti typer klappet sammen.

mef

Klart signal til en begejst

Lene Lange bliver fra 1. januar 2008 institutleder for, hvad der ser ud til at blive, Danmarks - men kan universitetet lære noget af den private sektor? Man skal i hvert fald

Et par lysende gule og et par romantisk lyserøde blomster, sender med det samme signalet: Her er rart at være. Slå dig ned.

I to små vaser står de. Ved siden af hinanden på et langt bord med højrøde stole omkring. På et lavt bord ved siden af står en æske chokolade med låget appetitvækkende på sned. Man føler lidt, at man er kommet på besøg i et hyggeligt hjem, hvor langbordet bare venter på, at de forskellige familiemedlemmer indtager deres pladser, så snakken kan begynde.

INTERVIEW

Lene Lange smiler begejstret.

"Jeg vil gerne sende det signal, at her skal være rart og afslappet at være," siger hun, der 1. februar tiltrådte som institutleder på Institut for Molekylær Biologi ved Københavns Universitet.

Erfaringer fra det private erhvervsliv

Lene Lange er en af de nye ledere på universitetet. Hun kom tilbage til universitetet efter 20 år i det private erhvervsliv, senest som forskningschef i Novozymes A/S, og i den tid har hun til stadighed arbejdet internationalt i et miljø, hvor normer og koder ind imellem ligger fjært fra de danske, og hvor det derfor er alt afgørende, at man lægger mærke til de små signaler. Den erfaring vil hun gerne trække med sig ind i det nye job.

Så det er ikke tilfældigt, at der er masser af farver på kontoret. Ikke tilfældigt, at der står smagfuldt glasdesign i de store vinduer, og bestemt ikke tilfældigt, at det store bord kan rumme præcis 16 mennesker, nemlig institutledelsen plus en fra hver af det kommende instituts 10-12 sektioner.

"På den måde kan vi holde vores møder herinde. Det gør det mere uformelt. Da jeg startede i jobbet, fortalte man mig, at mit kontor lå så praktisk, fordi der ikke var ret langt til mødelokalet, men jeg bestemte med det samme, at jeg ikke ville holde mine møder der. Det bliver så formelt, når man skal samle papirer sammen og begive sig hen i et rum, der kun bliver brugt til møder. Det er en helt anden stemning, når vi mødes her," understreger institutlederen.

Signaler er vigtige. Det ved man i erhvervslivet. Og det skal man også vide i universitetsverdenen.

Cross-culture

For nogle år siden talte man meget på Novo Nordisk om vigtigheden af 'cross-culture competence'. I dag er det ikke længere et buzz-word, men Lene Lange holder fast i de principper, som det udsprang af: Respekt for andres viden, arbejde og synspunkter på tværs af kulturer.

"Universiteterne skal om nogen kunne spænde over mange kulturer. Vi skal for-

midle undervisning og viden også til de helt unge, vi skal levere viden til alle dele af samfundet og erhvervslivet, og vi skal kunne samarbejde på tværs af faggrænser og sektorer. Der er utroligt mange grænser, vi skal kunne række over. Det er faktisk efter min mening en af vores vigtigste udfordringer netop nu," understreger hun.

Netop den slags udfordringer var grunden til, at hun lod sig lokke fra en prestigefyldt stilling som forskningschef et sted, som hun selv siger, er verdens mest fantastiske firma og arbejdsplads.

Og hun lægger ikke skjul på, at det var ny ledelse og den nye universitetsreform, som betyder, at KU nu har i alt fire fakulteter, hvor biologi er i fokus, der fik hende til at takke ja.

"Det giver nogle utrolige muligheder," siger hun og rykker helt frem i stolen. Det her er vigtigt. Essentielt. Banebrydende, faktisk.

"Hvis vi rykker nu, kan det komme til at give en fantastisk stor tyngde i både vores faglighed og forskning. Vi kommer til at kunne bruge hele paletten af viden og forskning uden at skulle konkurrere indbyrdes. Vi kan gå efter, hvordan vi skaber egentlig værdi, og jeg håber da på sigt, at det også vil betyde, at der generelt bliver mere samarbejde internt på KU," lyder visionen.

Generelt er der for meget misundelse og for lidt fejring i universitetsverdenen
Dekan Lene Lange

Samarbejde på tværs af faggrænser

Som Lene Lange ser det, så er tendensen i tiden, at store optioner kræver brede skuldre.

Og brede skuldre får det nye biologiske/molekylærbiologiske stor-institut på det Naturvidenskabelige Fakultet masser af.

Institutlederen mener, at man lettest vil opnå storslåede resultater og stor ekstern funding, hvis man organiserer arbejdet ud fra en bevidsthed om, at man råder over stjerneforskere, som skal kunne lede store forskningsprojekter, samtidig med at de er i stand til at samarbejde på tværs med andre forskningsmiljøer.

"Samtidig skal de naturligvis bakkes op af en ledelse, der skaber rammer og retning, så der bliver plads til fokus på vores to hovedopgaver: forskning og undervisning," uddyber Lene Lange, som blandt andet ser klare fordele i et nært samarbejde med fysik, kemi og matematik. Det nye institut deler desuden bygninger med BRIC, der leverer banebrydende cancer-forskning, og også her ser hun oplagte samarbejds muligheder.

"Min vision er blandt andet, at vi skal kunne hjemtage internationale forskningsmidler indenfor flere områder, for eksempel bio-informatik, proteiner, bio-energi og klimaforskning, området hvor vi har globalt førende ekspertise. Og med internationale midler mener jeg ikke kun fra EU men også fra USA," lyder det.

"De store erkendelser og resultater kommer, når vi samarbejder. Og hvis det kunne lade sig gøre, vil det også betyde, at vi kan dele større infrastruktur og apparatur på tværs af institutter og fakulteter, hvilket vil åbne for endnu flere muligheder og større fremdrift."

Ideerne står i kø. Ordene vil ud, vil forklare, skabe broer og danne billeder af store resultater.

"Hvis vi kan opnå sådan et samarbejde, så betyder det, at vi kan give den nerve videre i uddannelserne. Og det er blandt andet dét, jeg så gerne vil opnå: At de folk vi uddanner, vil kunne færdes i alle facetter af naturvidenskaben.

Uden frygt og skyklapper. Men med masser mod og engagement.

Opløbning i brobygning til det private

For frygt er ofte forbundet med, at man ikke kan få øje på mulighederne.

Det er et af Lene Langes bon mots. Og hun mener bestemt, at samarbejdet mellem universiteter og erhvervsliv alt for længe har været præget af netop frygt. Og mistro.

"I min rolle som forskningschef på Novozymes har jeg fået skærpet min interesse for, at videnstung industri skal have et bedre samarbejde med Akademia. Jeg har brændt for, at det skulle lykkes, men det har til tider været svært. Der var elementer på begge sider af manglende tillid og manglende forståelse for hinandens successkriterier. Ophavsretsloven gav et andet problem. Specifikt med hensyn til ejerskab af de resultater, der kom ud af ph.d.-studerendes arbejde. Efter loven tilfaldt deres arbejde universiteterne. Men hvis de studerende havde arbejdsplads i industrien, kunne det føre til, at arbejdspladsen blev tvunget til at skulle betale for at købe sine egne resultater tilbage. Det forekommer ikke helt rimeligt" forklarer Lene Lange.

Men hun fornemmer, at der er en opløbning på vej: Igennem Højteknologifonden er der sat nogle store og spændende projekter i gang, hvor der er lavet kontrakter og porteføljer, som begge parter kan acceptere og leve fint med.

"Der er kommet en øget forståelse for, at vi har brug for at slå bro mellem universiteterne og industrien til fælles bedste. Når man indser, at man har mulighed for at opnå en win/win-situation, så tror jeg, der kommer meget mere formaliseret og værdigivende samarbejde," siger hun, men slår

tringskultur

største biologiske institut. Hun kommer fra Novozymes
være meget bevidst om de små signaler ...

samtidig fast, at universiteterne aldrig må give køb på, at deres basale opgave og grundlag i samfundet er at lave offentlig tilgængelig forskning og uddannelse på højeste plan.

"Det må vi aldrig sælge ud af! Og vi må aldrig indgå aftaler med erhvervslivet, som betyder, at der bliver sat begrænsninger for at have åbne akademiske diskussioner mellem forskere og studerende. Derfor skal vi kunne identificere de områder, hvor vi kan samarbejde med industrien og sætte nogle klare aftaler op – også om retten til at publicere."

Vi skal dele vores viden – og vores sejre

Formidling bliver helt essentiel i de kommende år. Derfor skal der også skabes et

bedre grundlag for, at man internt på instituttet kan dele sin viden. Og sine sejre.

"Vi skal have et intranet på tværs af alle ansatte, hvor der blandt andet bliver plads til at hver gruppe kan have deres egne sites, hvor de kan dele viden," forklarer Lene Lange, som samtidig har planer om, at intranettet skal sætte gang i en ny fejringkultur.

Fra Novo Nordisk og Novozymes er hun vant til, at det er vigtigt, at man er gode til at dele hinandens sejre. Det giver et sammenhold og en fornemmelse for at arbejde mod samme mål, som i hendes øjne er helt uundværlige.

"Generelt er der for meget misundelse og for lidt fejring i universitetsverdenen," som hun siger.

"Jeg vil gerne have, at vi hører om og deler tidligere og nuværende studerendes sejre, at vi fejrer, når forskerne eller kommunikationsafdelingen vinder priser, eller når en gruppe får en stor pose forskningspenge. Det giver en vældig god korpsånd, som vi har behov for."

Science som signal

Samtidig skal intranettet også give mulighed for at introducere nye mennesker bedre. Både for at nyansatte ikke risikerer at blive ladet alene, men også for at man 'bedre kan finde de gode legekammerater', som Lene Lange siger det.

Intranettet er dermed et signal til de ansatte om at rykke sammen.

Signaler igen. De er over det hele. Og de skal helst vise i samme retning. Derfor ærgrer Lene Lange sig også lidt over ét helt overordnet signal:

"Vores Fakultet omtales på dansk i kort form som NAT. Jeg ville elske, at vi havde et navn, der på bedre vis afspejlede de spændende uddannelser og den fantastiske forskning, der foregår på det naturvidenskabelige fakultet på KU. Vi beskæftiger os med intet mindre end Science! Det er dybt fascinerende og planerne om at samle hele fakultetet på Nørre Campus, synes jeg, lover utroligt godt for fremtiden".

mef

Blå bog for Lene Lange

Født 1948

Uddannelser:

2000: Adjunkt fra KVL

1990: dr.scient., Det Naturvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet

1976: lic.scient., Københavns Universitet og Statens Planteavlsvforsøg

1973: Uddannet cand.scient. i biologi med bifagene matematik, kemi og fysik, Københavns Universitet

Ansættelser bl.a.:

1993-2007: forskningschef, Novo Nordisk datterselskab, Novozymes,

1991-93: divisionschef, fungicide forskning, Plant Protection Division, PPD, Novo Nordisk

1987-88: afdelingsleder, Novo BioKontrol,

1984-87: og seed pathologist sammestid 1979-84: seniorlektor, Danish Government Institute of Seed Pathology for Developing Countries, DGISP, København

Klimauniversitet på Grønland

Sådan bliver et forskningscenter skabt: Som politisk stunt, når forskning og miljø pluselig skal markedsføre politikere

Statsminister Fogh og den tyske forbundskansler Angela Merkel på promotion-tour for miljøet for en måned siden - med smeltende sne og helikopter til ære for pressefotograferne

Den 16 august bekendtgjorde videnskabsminister Helge Sander i en pressemeddelelse, at der skal etableres et miljøuniversitet på Grønland. Der afsættes 70 mio. kr., der skal gå til en centerleder samt 5-10 forskerstillinger over en femårig periode.

Initiativet til at oprette et nyt, selvstændigt center kom ned fra himlen for DMU, Danmarks Miljøundersøgelser, der ellers har stor forskningskompetence på såvel miljø som Grønland. Blot en måned før Sanders klimauniversitet bekendtgjorde DMU således, at man går sammen med syv store EU-forskningscentre om klimaforskning.

På DMU undrer direktøren sig: "Jeg har da læst ministeriets pressemeddelelse og er et stort spørgsmålstegn. DMU er ikke blevet spurgt til råds", siger **Henrik Sandbech**. "Jeg har spurgt i ministeriet for at få klarhed over, hvad der foregår, men det er ikke lykkedes at få noget svar. Jeg vil derfor heller ikke kommentere hensigtsmæssigheden i et nyt center".

DMU-direktøren siger dog, at hvis der skal afsættes midler til miljøforskning, så vil DMU da gerne spille med om pengene i et åbent udbud.

Ingen faglig rådgivning forud

Ifølge den nye lov om forskningsrådgivning, så skal ministerier lade deres forskningspuljer kvalitetsvurdere i forskningsrådsyste-

met, før penge udmøntes - "men det gælder kun, hvis det er et fagligt projekt, men ikke når det er et politisk", forklarer Sandbech.

I Videnskabsministeriet fortælles, at ministeren ikke har spurgt sagkyndige - hverken forskningsråd eller forskningsmiljøer - til råds, FØR planen blev søsat. Men det er hensigten, at forslaget nu skal undersøges nærmere af eksperter i både Grønland og Danmark og drøftes med "relevante interessenter". Den konkrete model bliver så til på baggrund af ministerens og ministeriets løbende dialog med bl.a. forskningsverdenen, fortæller ministeriets kommunikationschef.

Onde tunger peger på en anden logik bag det nye Miljøuniversitetet. Det er "et politisk stunt", der skal varme op til positive tale for politikerne. For tre måneder siden var Statsministeren under stor pressebevågenhed på Grønland med EU-kommissionsformand Barroso. For en måned siden var han der med den magtfulde tyske kansler Angela Merkel. Sammen så de på isbjerge, der smelter i en bekymrende fart. Og der er gode billeder, der signalerer miljø-ansvarlighed, for politikere, der poserer foran smeltende isbjerge.

Og så ses det som en symbolsk opvarmning til FN's klimatopmøde i 2009, som skal afholdes i netop Danmark.

Almindelig

"Det overraskede mig, at så mange kunne berette historier om kolleger, som ikke hilste på hinanden. Selv har jeg aldrig oplevet, at folk kan være så forbitrede på hinanden, men det er jo utroligt krænkende at nægte den andens eksistens på den måde. Og det er et dramatisk udtryk for, at der er stærke følelser i Akademia".

FØLERI

Sociologilektor Charlotte Bloch har lavet et nærstudie i Akademiets følelser. Almindeligvis forbindes universitetet med rationalitet, objektivitet og logisk argumentation. Og i universitetskulturens selvforståelse er menneskelige følelser fremmede, uvedkommende og forstyrrende. Der er en opfattelse af Akademia som et følelsesneutralt sted, hvor der ikke findes vrede, pinlighed, stolthed og latter.

"Men det betyder langt fra, at universitetet ikke har en følelseskultur. Forestillingen om Akademia som følelsesneutral er udtryk for følelseskulturen. Når man går ned i situationer, så viser der sig måder at håndtere følelser på".

Interview-undersøgelse

Sociologilektoren interviewede 54 personer, udvalgt ud fra køn, akademisk position og fra højere læreanstalter i hele landet. Der blev spurgt om bearbejdning af følelser med henblik på at belyse forholdet mellem følelser og følelseskultur. Og der blev spurgt til 'emotionelle mikropolitikker', det vil sige folks opfattelse af måder at forbedre sin position i hverdagens mikro-hierarkier ved at vise eller fremkalde bestemte følelser hos andre.

"Det var bemærkelsesværdigt, når jeg kontaktede personer for medvirken i interviews, så var der nogle som begyndte at grine, når jeg introducerede kombinationen af Akademia og følelser. Det opfattede de som to uforenelige størrelser, fordi Akademia er rationel og i opposition til religion og sammensætningen af uforenelige størrelser - her følelser - kalder netop på latter".

En grum organisation

"Akademia fremkalder mange stærke følelser, som vi ikke må vise, og som derfor skal håndteres. Koderne er usagte, dem skal man selv finde ud af. Det kan være bestemte adfærdskrav, som medlemmerne af Akademia ubevidst benytter sig af. Og især for de nye medlemmer - ph.d'ere og adjunkter - kan kodeks være svært at gennemskue, og som uerfarne er man mere tilbøjelige til at man tage tingene personligt på sig".

Akademia kan være en grum organisation med både passion og paranoia. På den ene side fortæller forskerne om det attraktive, om skaberglæde, entusiasme og passion omkring forskningen og om givende samarbejdsrelationer. På den anden side fortæl-

Akademias følelser

hvis forbindes universitetet med rationalitet, objektivitet og logisk argumentation.

Men nedenunder raser følelserne, fortæller nærstudie

ler de også om vrede, skuffelse, resignation, misundelse, sorg og depression, som følger med universitetslivet.

"Akademias skyggeside er ikke skabt af ond vilje, fordi nogle er dumme eller onde eller uhøflige personer. Men den enormt store konkurrence om position, status og stillinger er med til at skabe relationer, hvor man bliver isolerede for hinanden, som man kan forestille sig er ugunstige for kreativiteten og usunde for den enkelte".

Måder at håndtere situationer

Skal man være en kontrolleret karakter for at kunne fungere i Akademia?

"Det har jeg jo ikke undersøgt, men hvis du spørger sådan vil jeg umiddelbart sige, at man ubevidst accepterer og indoptager kulturen. Det er en betingelse, at man kender koderne og normerne, såvel de skrevne som de uskrevne. Der er normer, som sætter sig igennem 'bag om ryggen' på dig; der er en række usagte krav og normer, som du skal leve op til. Og nogle er bedre end andre til at indrette sig. Jeg har interviewet folk, som er i systemet. Men samtidig ved vi jo også, at der foregår eksklusioner, fx hører vi jo ikke om dem, som dropper karrieren, fordi de ikke kan lide eller håndtere den særlige universitetskultur", siger Bloch.

Hendes undersøgelse handler om nogle af de særligt sårbare situationer, som uvægerligt udløser følelser og stemninger hos mennesker. Det kan være hvordan peer-review'ere kan synderhække andres arbejde, som en slags sublimeret måde at føre personlige eller faglige vendettaer på, bare pakket ind i faglighed. Dels om, hvordan den bedømte / ramte tager imod kritik og håndterer sin sårethed på, indenfor de akademiske koder og normer.

Og så handler den om nogle bestemte måder at håndtere følelser på.

Konkurrence-kamp

Universitetets struktur sætter nogle rammer for, hvordan folk agerer. Bloch taler om, at der sker en positionskamp eller rivalisering baseret på **meritokratiske principper**, dvs. at position er baseret på merit (frem for social baggrund, køn el.lign.), som anerkendte udtryk for fælles varige værdier i organisationen.

Ph.d.'ere og adjunkter oplever deres kvalificering som en lang prøveperiode på ukendte vilkår, og da gælder det om at spille spillet. Stipendiater karakteriserer forløbet som et stort følelsesarbejde, hvor de skal tilpasse deres følelser til de gældende normer.

"Nogle fortæller om et fællesskab som overlevelsesstrategi i de første år. Men basis'en for fællesskabet falder fra hinanden, for spillet er enormt individualiserende. Hvis der er noget, som kendetegner universitetet og forskningsverdenen, så er det, at karrierespillet er ekstremt. På den ene side fortæl-

ler ph.d.'ere og adjunkter om, hvordan de har distance og latter som ventiler overfor de 'overgreb', som alle udsættes for. Og på den anden side fortæller de også om, at de andre er konkurrenter, hvilket kommer frem i en stipendiats udtalelse:

"Vi har det godt privat, socialt og kan gå til fester. Vi har det smadderhyggeligt, spiller guitar og jeg ved ikke hvad. Men lige så snart det kommer til det faglige, så tager man en anden maske på. Så prøver man at vise lidt mere konduite, tror jeg".

Når det gælder faglig positionering, så træder solidaritet i baggrunden og den faglige selv-repræsentation i forgrunden".

Omsvøbståle og -handlinger

Akademias medlemmer skjuler sine egne følelser til fordel for en konformitet med Akademias følelsesnormer. Denne konformitet kan erfares som en ubehagelig spænding:

"Selvom vi prøver at skjule eller omforme vores følelser, så forsvinder de jo ikke ud i den blå luft", fortæller Bloch.

Stipendiaterne fortæller om, at de bliver fluer på væggen, når der er konflikt i luften, for de vil ikke lægge sig ud med magtfulde personer i miljøet. Men det er også grobund for en 'venlighedens politik', en venlig neutral omgangsform, som ikke afslører følelser. Venligheden er i den forstand en nødvendig

Kvindes diskrete eksklusion

Kvinder er underrepræsenteret blandt det faste personale – lektorer og professorer – på universitetet. De avancerer langsommere gennem systemet. Der er også mikromekanismer, som bidrager til kønsskævhed og kvinders under-rekruttering til stillinger i Akademia, konstaterer Bloch:

Der er kulturelle regler for håndtering af følelser, men der er også 'kønnede følelsesnormer. Fx viser mænd oftere vrede og opfatter det som en styrke, mens kvinder beskriver verden som noget, de skal beherske. Og denne opfattelse understøttes af en opfattelse af vrede kvinder som udtryk for magtesløshed eller som 'kællinger'. Kvinder behersker derfor deres vrede, men herigennem bliver de også mere usynlige. Tilsvarende med stolthed: Hvis kvinder kommer frem med deres stolthed over succes'er kolliderer de med de kønnede følelsesnormer, og derfor er de mere tilbageholdne, men herigennem mister de også social plads og synlighed", siger Bloch som et eksempel på diskrete eksklusions-mekanisme, som rammer kvinder og som forklarer, hvorfor disse har sværere end mænd ved at tilkæmpe sig faste stillinger på universitetet.

omgangsform på grund af Akademias særlige struktur. En anden strategisk håndtering af følelser kan være narrespillet, hvor man skjuler følelser bag en faglig front af kontrol, sikkerhed og overblik. Og en tredje måde er bugtaleriet, hvor man kun igennem indirekte tale kan italesætte sin stolthed.

Universitetet er et sted med omsvøbståle og -handlinger. Og der er situationer, hvor spillet – som skal skjule de store følelser – får absurde udtryk, som når man overværer en akademisk disput, hvor kombattanterne taler om et og det underliggende tema egentlig er noget helt andet – fx personlig magt-positionering eller kamp mellem faglige paradigmer. *Og alle ved det, men ingen siger det lige ud?*

"Disputten og review'et kan være konstruktivt, men kan også være et uproduktivt positionsspil, og hvis man klager over fx en bedømmelse, bliver man betragtet som 'besværlig', og du risikerer at blive straffet"

Spændinger har negative konsekvenser

Bloch har ikke undersøgt konsekvenserne af universitetets følelsesliv eller om universitetsansatte har 'et godt liv'. Hun henviser til Bo Jacobsens undersøgelse fra 2001 fortalte, at dårlige institut-stemninger påvirkede forskningens kvalitet. Hele 92 pct. af forskerne fortalte, at stemningen i større eller mindre omfang påvirker deres velbefindende og humør, og 62 pct. mente, at stemningen påvirkede deres forskningsaktivitet.

"Der viste sig en klar sammenhæng mellem stemningen og forskningens kvalitet. Og det er da også åbenlyst for mig, at hvis universitetet kræver for meget følelsesbehandling eller resulterer i for store følelsesspændinger, så får det negativ indflydelse på både universitetets produktivitet og den enkeltes livskvalitet".

Men hvad skal der så til at forbedre kulturen, lyder journalistens inkvisitoriske spørgsmål:

"Det forholder jeg mig ikke til. Men undersøgelsen demonstrerer, at der er følelser i spil og at der er strukturer og kulturer, som kan have utilsigtede konsekvenser. Og universitetet bør være opmærksom på de følelser, som institutionen indeholder. Følelser er vigtige signaler. De er den hurtige begribelse af situationen og de gør noget ved vores liv, vores tænkning og vores sociale relationer. Jeg har dog ikke snu-tagsløsninger til forbedring af kulturen. Men man bør fx søge at afbøde de uheldige virkninger af den hårde karriere-konkurrence – selv om jeg er helt klar over, at bevægelsen faktisk går den modsatte vej", slutter lektoren.

jø

Venlighedens politik, narrespil

Universitetet forbindes normalt med rationalitet, hvor følelser er uvedkommende. Derfor har Akademiet

Livet i Akademia – uddannelsesinstitutioner med forskning – indeholder en masse uskrevne regler for præsentation af sin forskning, brug af hjælpere, akademisk skrivning, for brug af fodnoter og for konversation i forskellige sammenhænge. Hertil kommer en række uskrevne regler for adfærd og selvpræsentation med henblik på at opnå anerkendelse og fremgang.

ESSAY

Der findes forskellige måder at håndtere følelser. Venlighedens politik, narrespil og bugtale hører til Akademiets tavse følelseskultur. Alle de personer, som indgik i min kvalitative interview-undersøgelse, kendte disse strategier og nogle, men ikke alle, brugte dem med succes.

Det var særligt adjunkterne, som beskrev strategierne indgående, måske ikke så overraskende idet ph.d.'ere og adjunkter endnu ikke er indsocialiseret i Akademiets særlige kultur og dermed kan se på kulturen med udenforstående øjne. Og så er ph.d.'ere og adjunkter måske særligt sensitive over for de mere skjulte koder, da deres karriere opleves som en ubestemt prøvetid på ukendte vilkår.

Akademia skal man være en venlig, omgængelig og opbyggelig person. Venlighed som følelsesnorm indebærer, at man generelt forsøger at opretholde en urban og høflig omgangsform. Venlighed har imidlertid også en strategisk dimension. Kolleger er hinandens dommere, og derfor kan det være hensigtsmæssigt at opretholde venlige relationer til potentielle bedømmere.

Venlighed som følelsesnorm er en repræsentativ følelse, som udtrykkes gennem en venlig neutral omgangsform, hvor man ikke viser sine følelser. Venligheden er imidlertid også en nødvendig politik på grund af Akademiets særlige strukturer. Den er særlig vigtig, hvis man har en usikker position. Adjunkterne havde brug for at opretholde venlige relationer til alle. De fulgte derfor venlighedens politik, de undlod at komme med kritik, de forsøgte at holde sig neutrale i forhold til de løbende konflikter og forsøgte i øvrigt at opretholde venlige relationer til alle. Denne strategi indebærer forskellige former for følelseshåndtering, som kan fremkalde andre følelser som fx skam eller skyld.

Venlighedens politik er vigtig, men der er også andre spilleregler for, hvordan man synliggør sig på rette måde i den akademiske verden. I Akademia skal vi præsentere os som fagligt kompetente personer i forhold til kolleger, som strukturelt set er konkurrenter. Det sker løbende i samtaler kolleger imellem, på forskningsseminarer, i workshops og på kongresser, hvor forskeren og

dennes resultater vurderes.

Forskning er en proces, som er rettet mod at løse problemer og forholde sig til modstand. Derfor veksler tro, håb og tillid med mismod, usikkerhed og tvivl. Sammen med Akademiets særlige struktur skaber forskningsarbejdet tvivl grundlag for frygt for kollegers kritiske kommentarer:

- Frygten, altså det er jo netop den, som jeg synes er meget tydelig, ikke bare hos ph.d.erne, men i forskningskulturen som sådan. Folk er skidebange for ikke at slå til, fordi på en eller anden måde så har de altså ikke andet end den hjerne der, de kan lægge på bordet, ikk'. Det er jo det eneste, vi har i denne kultur, og hvis folk så hugger én ned foran alle mulige andre, så bliver folk bange og, ja det er de bange for. Det er min oplevelse. (ph.d.stipendiat)

Frygten for ikke at slå til gennemtrænger hele forskningskulturen, men det er et brud på de akademiske følelsesnormer at vise sin tvivl og usikkerhed. Som en adjunkt siger:

- Men den der fornemmelse af "ved I hvad, jeg er ikke sikker på, at det her er godt nok", den går bare ikke i det her system. Det tror jeg simpelthen ikke på, uanset hvor godt det er, fordi det er så fundamentalt for alt det, man laver, at man er god nok. Det er en behård kvalifikationsudskillelse, der foregår hele vejen op i systemet, så man ikke kan starte med at sige "jeg aner ikke, om jeg er

god nok til det her", vel? Men man kan starte med at sige, at det her papir har jeg ikke fod på, jeg er inde på et nyt område, og jeg har ikke tænkt alle tingene igennem, hvad siger I til det, ikk'. Og lur mig, om ikke der sidder nogle rundt omkring og tænker [det samme]. Det har jeg selv gjort masser af gange, hvor jeg har været lige ved simpelthen bare at pakke sammen og tænkt "OK, man kan jo også blive sagsbehandler i en midtjysk kommune eller sådan noget. Der er sikkert ikke nogen, der stiller store krav til en" fordi der er jo et ekstremt forventningspres [på universitetet]. Meget af det er selvfølgelig selvgenereret, ikk', men det er der, det er der overhovedet ingen tvivl om. Og det skulle være pokkers, om vi alle sammen hele tiden synes, at vi kan leve op til det. Det tror jeg faktisk ikke, men det er ikke noget, man siger i sådan mere fagoffentlige fora.

Akademia er en elitær organisation, som bedriver forskning på højeste niveau. Derfor forventes de udvalgte at besidde overblik, kontrol og autoritet, men som en kvindelig adjunkt siger:

- Jeg kan se, at dem der er 20 år ældre end mig, de er stadig lige nervøse. De er stadigvæk lige bange for, om de nu slår til og har stadigvæk store problemer med tidsmæssigt at få tingene til at hænge sammen og sådan noget. Det synes jeg jo er voldsomt, når jeg kan se, hvor dygtige de er, hvor mange kvalifikationer

Maleri af Peter Martensen

Spil, og bugtale

ia en særlig følelseskultur, med særlige omgangsformer og koder

Af CHARLOTTE BLOCH

de har, og hvor meget de kan, at det så stadigvæk skal være et problem. Man håber jo ligesom, at det må være her i begyndelsen, at det er hårdt, og så må det blive meget lettere. Men det er det tilsyneladende ikke.

Alle oplever imidlertid tvivl og usikkerhed. Den kulturelt legitime måde at håndtere disse følelser på er at skjule dem bag en faglig front af kontrol, sikkerhed og overblik. Jeg kalder denne strategiske håndtering af følelser for narrespil, fordi alle spiller spillet, og alle ved, at alle spiller. Narrespillet forudsætter følelsesarbejde. Interviewpersonerne beskrev her kropslige teknikker som beroligende piller og vejrtækningsøvelser, kognitive teknikker med henblik på at skabe en adskillelse mellem forskningsarbejde og forskeren som person, samt overflade-teknikker som fx høje lix-tal, prestigøse referencer og namedropping med henblik på at vise en sikker overflade. Adjunkterne og ph.d.-stipendiaterne beskrev også kollektivt følelsesarbejde i form af prøvefremlæggelser af papers for andre som øvelse.

Nogle er imidlertid bedre til at opretholde facaden end andre, eller som en adjunkt siger:

- Nogle har utroligt gode våben til at komme ud af det ved fx at skifte samtale-emne. Altså hvis man snakker om en artikel, og vedkommende ikke lige er inde i det, så skifter han emne, "har du for øvrigt også læst den artikel" om det og det emne, og så er man lige pludselig inde i en helt anden diskussion, og det kan man hurtigt komme, ikk'. Det gør jeg så ikke, og derfor er man lidt mere trykket over situationen der.

De organisatoriske betingelser for narrespillet er Akademiets særlige struktur og forskningen som brændstof for usikkerhed og tvivl. I narrespillet skjuler vi vores usikkerhed og frygt bag en overflade af kontrol og autoritet, og hermed udtrykker vi Akademiets repræsentative følelser. Narrespillet kan fungere som en beskyttelsesforanstaltning, som en strategisk synliggørelsesteknik, og kan i nogle tilfælde udvikle sig til bluff i den forstand, at man strategisk foregiver viden og kompetencer, man ikke har. I min analyse fremtræder narrespillet først og fremmest som en beskyttelsesforanstaltning, der bidrager til at bekræfte Akademiets følelsesnormer om at vise kontrol og autoritet og Akademiets forbud mod at vise usikkerhed, tvivl og frygt.

Narrespillet udfoldes på mange niveauer: I den løbende interaktion, i forbindelse med fremlæggelse af forskningsresultater for kollegernes granskende blik og som mental forberedelse til disse konfrontationer. Narrespillets forskellige facetter kom tydeligst til

udtryk i interviewene med ph.d.-erne og adjunkterne. De var i gang med at lære dette spil. Narrespillet blev her betragtet som en kulturelt legitim og klog strategi, men også for nogle som en problematisk måde at håndtere disse følelser på. Dette spil lykkedes for nogle, men ikke for alle.

En anden strategi er bugtale. Kollegers anerkendelse er helt central i Akademia, og stolthed er den personlige følelse ved anerkendelsen. Det er imidlertid ikke så ligetil at håndtere stolthed i Akademia, når man har fået optaget artikler i anerkendte tidsskrifter, udgivet en bog, fået positive anmeldelser, fået forskningsbevillinger eller fået en stilling, som man har søgt. Det opfattes som pral at vise sin stolthed og glæde over disse meritter, og derfor skal der særlige strategier til at håndtere spændingen mellem stolthed og forbuddet mod at vise denne følelse.

Bugtale er her en strategi. Karakteristisk for bugtale er, at man leverer en værdifuld information eller en underholdende historie til personer, hvis anerkendelse man ønsker, samtidig med at man som en underliggende historie eller information får fortalt om sin succes, fx at man holdt et oplæg på en vigtig kongres, at man har fået en vigtig invitation osv. Som en adjunkt siger:

- Det hører med til kodeks, at man skyder sig selv i baggrunden til fordel for et soft som man så at sige bugtaler sig igennem, og som giver lejlighed til at sige: 'er det ikke interessant?' Men samtidig er det også muligheden for at fremhæve sig selv som den, der har set det og nu stiller tingene op i den orden, som gør, at de fremstår som nye og voldsomt interessante ting.

Denne komplicerede kode er en, man lærer:

- Gennem imitation, ligesom man lærer lugten i bageriet andre steder. Altså en entydig jublende fremstilling af ens egne bedrifter er ikke specielt velset, altså, hvor man selv er i centrum for tingene. Det er tilladeligt, vil jeg mene, inden for den lokale anekdote, hvor man får den som en lille sjov historie. men at sætte sig selv i centrum for stoffet, det er upassende.

Bugtale kan ses som en legitim måde at håndtere sin stolthed på. Bugtale bliver legitim, fordi den spiller på gavegivning som relation. I bugtalen giver vi kollegaen en god historie eller information, og modtageren kvitterer ved at acceptere den underliggende meddelelse om, at vi har haft en akademisk succes.

(Uddrag fra Charlotte Bloch: Passion og Paranoia – følelser og følelseskultur i Akademia, SDUs forlag september 2007)

Ombudsmanden: Ministeret må gerne ekskludere FORSKERforum

Det var ikke ulovligt, da videnskabsminister Helge Sander i november inviterede en eksklusiv gruppe journalister til "pressebriefing" om regeringens Globaliseringsinitiativer på forskningsområdet. Ministeriet havde inviteret en begrænset kreds af journalister, dvs. de store TV-kanaler og de store dagblade samt ugebladet INGENIØREN.

FORSKERforum klagede over ikke at være inviteret, idet det forhindrer mediet i at udføre sit arbejde i lige konkurrence med andre medier og idet eksklusionen var usaglig, da FORSKERforum er fagblad for netop forskningsområdet.

Ombudsmanden afviste klagen med henvisning til ministeriets argumentation om, at "deltagertallet begrænses til landsdækkende og dagsaktuelle medier, med det formål at nå så bredt ud i det daglige mediebillede som muligt". Hvad angik INGENIØREN blev der taget hensyn til dette blads store interesse for ministeriets fagområde, sammenholdt med bladets store oplagstal på 75.000 i forhold til FORSKERforums 7500 abonnenter. Ombudsmanden noterer dog, at ministeriet anerkender FORSKERforums sagkundskab på området, men det var ikke det eneste kriterium – og ministeriets samlede afvejning ekskluderede altså FORSKERforum.

"Ombudsmandens afgørelse betyder, at ministerier kan udelukke små medier fra pressebriefinger. Det kan undre at det skulle være 'et sagligt kriterium', især hvis disse medier – som FORSKERforum – har særlig interesse og sagkundskab", konstaterer **presseret-professor Oluf Jørgensen**.

Ombudsmanden siger at en eksklusion skal ske efter 'saglige kriterier', som fx manglende dagsaktualitet hos FORSKERforum. Men Ombudsmanden forholder sig ikke til, at FORSKERforums hjemmeside faktisk gør mediet dagsaktuelt, og det er problematisk, mener Oluf Jørgensen.

"Ombudsmandens afgørelse er da problematisk, fordi den kan bruges til – vilkårligt – at styre, hvem myndigheder ønsker skal deltage i deres pressemøder. Nu har de et redskab til at holde kritiske eller sagkyn-dige medier ude".

Ny journalist på FORSKERforum

Mette Engell Friis er ansat som ny journalist. Jørgen Øllgaard er fortsat daglig redaktør.

Bolig-ekspert møder

Jacob Brøchner Madsen er ekspert i boligmarkedet og har fået overskrifter for sin
med mægtige pengeinteresser, som har stor ma

"Der er da nogle, som ikke kan lide, at jeg udtaler mig kontant og efter bedste faglige overbevisning, fx når jeg siger, at de danske boligpriser er 30-40 pct. overvurderede. Der er store interesser i, at sådanne vurderinger ikke kommer åbent frem. Jeg har for nylig oplevet, at Berlingske Tidende kørte heksejagt på mig, fordi de har massive annonceindtægter fra dette område. Berlingske er i lommen på ejendomsmæglere og banker, som har interesse i at bibeholde forestillingen om et højt prisniveau", fortæller professor Jacob Brøchner Madsen.

BRAMFRI ØKONOMI

Han er en af to-tre danske økonomer med speciale i bolig og ejendomsmarked, og pt. økonomiprofessor ved Monash University i Australien – hans kone er australier. Samtidig har han fortsat tilknytning til og gæstetræden på KU, hvor han tidligere var professor i fire år.

Set fra en journalistisk vinkel er han befriende kontant og bramfri i sine analyser og udtalelser. For professoren selv har det både fordele og ulemper. Han har nogle steder lavet overskrifter, fordi hans analyse er 'en god historie'. Men han har også mødt modstand.

Mange pengeinteresser i boligmarkedet

Berlingskes "heksejagt" gik ud på at sprede citatblokke fra Brøchner, hvor han allerede i 2003 udtalte sig pessimistisk om boligpriser.

"Det sjove er, at jeg har været ude og holde foredrag i et helt år, uden at Berlingske boede i mine pointer. Men på tidspunkt talte en Berlingske-journalist så med mig i to timer, og jeg troede, at de endelig ville fremstille mine analyser, men de bragte ikke noget. I stedet bragte de en citatrække i den hensigt at fremstille mig som en dårlig boligøkonom og en 'sortseer'. Jeg kan kun konkludere, at Berlingskes journalistik er båret af andre interesser end at orientere offentligheden; det er en forretning, som tager hensyn til sine annoncører, ejendomsmæglere, banker, kreditforeninger ..."

Han mener, at TV's og avisers behandling af det økonomiske stof i alt for høj grad er udleveret til grupper med særlige interesser:

"Så kaldte 'cheføkonomer' – typisk fra de store banker - får uimodsagt lov til at fremføre synspunkter uden nærmere analyse og uden at blive stillet kritiske spørgsmål. Det er ikke ud fra kundernes interesse, og det er ikke sagkyndige synspunkter, for cheføkonomerne er absolut ikke uafhængige af interesser"

Analyse: Boligmarked i ubalance

Fra Berlingskes hetz-mosaik med Brøchner-citater

“ 2003: Huspriserne i de kommende tre til fem år vil falde. Ikke voldsomt mere end inflationen, for huspriserne er urealistisk høje i 2003
(Brøchner Madsen, 9.8 2003)

2005: Huspriserne er overvurderet med 30 pct. i 2005: "Der kommer et tidspunkt, hvor verden vågner op til realiteterne. Og når priserne falder, rammer det især boligejere med variable og afdragsfrie lån. Forbruget er skruet voldsomt op, og det bliver smertefuldt, når livremmen skal strammes"
(Brøchner Madsen, 05.3 2005)

2007: "Boligpriserne er overvurderede, og det er kun et spørgsmål om tid, inden det går ned ad bakke. Der vil komme prisfald på op til 40 pct."
(Brøchner Madsen, 8.7 2007)

Senest Brøchners analyser fik gennemslag i offentligheden var i forsommeren, hvor han fik overskrifter på at spå om prisfald på 30-40 pct. på ejerboliger.

"Boligpriserne er overvurderede, og det er kun et spørgsmål om tid, inden det går drastisk ned ad bakke på det danske boligmarked", lød økonomiprofessorens udsagn, der, målt på hvordan forskere normalt udtaler sig, var usædvanligt kontante og bramfri.

"Min forskning i boligmodeller går simpelthen ud fra at se på, hvad der bestemmer fundamentalværdien på boliger. På langt sigt bestemmes prisen af, hvad det koster at bygge en ny bolig. Hvis udbudsprisen på en bolig er to mio. kr. men det kun koster en million at bygge den, så er der ubalancer i systemet, konstaterer jeg. Og så er folks indkomst og renteudgifterne – igen på langt sigt - af mindre betydning, lyder min simple analyse", forklarer han: "Og i dag er det altså sådan på det danske boligmarked, at det er langt billigere selv at opføre en bolig end at købe en ældre bolig".

En markant udtalelse om 30-40 pct.s prisfald er usædvanlig i det økonomiske miljø. Hvordan reagerer de økonomiske fagkolleger?

"De forstår og respekterer da udsagnet, fordi det er fagligt baseret. Og jeg er – sammen med et par andre – en af de få boligøko-

nomer i Danmark", siger professoren. "Men det er nok rigtigt, at mange ikke tør komme med så provokerende udsagn uden alle mulige forbehold, fordi vi risikerer at få pressen og cheføkonomer på nakken, jf. Berlingskes behandling af mig".

Pengemarkedet handler om følelser ...

Det er en naturlov, at det går op og ned i økonomien. Det er bare umuligt at forudsige, hvornår det sker. Der er masser af konsensusøkonomer, som har været enige om at forudsige en konjunkturudvikling – og så er det gået helt modsat. Derfor er økonomer måske tilbøjelige til at være tilbageholdne med drastiske forudsigelser, forklarer Brøchner.

Mogens Lykketoft sagde engang, mens han var finansminister, og der var uro på aktiemarkedet, at børsfolket var en flok hysteriske kællinger: "Lykketoft mente, at pengemarkedet overreagerer på de mindste signaler. Og jeg tror, at flere og flere økonomer hælder til, at børsmarkedet ikke er særligt rationelt. De siger det bare ikke højt".

Brøchner mener, at der er enormt meget psykologi i pengemarkedet.

"Der findes ikke en kodemaskine, som kan forudsæ aktiekurser. Op- og nedture er derfor i høj grad psykologi og følelser, ikke intellektuelle overvejelser og analyser.

En vigtig psykologisk faktor er fx *lemmingsgedførd*; vi følger efter de andre. Da man efter historiens største børsfald på 20-30 pct. på én dag i 1987 spurgte børsfolket, hvorfor de solgte ud, lød svaret, at man gjorde det, fordi alle andre gjorde det! Det var en massepsykose. Dengang lød en rationel forklaring, at det var boligmarkedet skyld, men de kunne lige så godt have sagt, at det var følelser og psykologi".

Spiller Brøchner løbende som køber og sælger på aktiemarkedet?

"Det kunne jeg ikke drømme om", svarer han uden tøven. "Selvfølgelig kan nogle hente kortsigtede gevinster hjem. Men det er en myte, at de smarte investorer bare vinder og vinder. De klarer sig også elendigt ind imellem. Ingen kan vinde over markedet! Det betyder, at det fornuftigste er, at lade sine aktier ligge over et langt tidsspænd, for så får du din forrentning hjem over tid".

Aktuelle tegn på krise og prisfald

Den seneste store krise på boligmarkedet var efter kartoffelkuren i 1986, hvor priserne raslede ned. Men Jacob Brøchner vil ikke trække ligheder frem mellem dengang og nu.

"En international indikator på, at noget er rivende galt og skræmmende i dag, er, at boligmarkedet i USA er ved at falde fra hinanden på trods af, at arbejdsløsheden er lav, at økonomien generelt er god, og at renten ikke er voldsomt stigende. Ejendomsmarkedet

modstand

de bramfrie analyser. Og så støder han sammen
gt i medierne

Jacob Brøchner Madsen

Flere og flere økonomer
hælder til, at børsmarkedet ikke
er særligt rationelt. De siger det
bare ikke højt ...

er kendetegnet ved nogle risikofyldte låneformer og ved overbelåning. Hvis boligmarkedet i USA således kan falde fra hinanden uden at det skyldes en voldsom rentestigning – og det er ikke set før – så er det farligt”, siger han.

Svaret på, om prisfaldet på de danske ejerboliger allerede er indtruffet, afhænger af, hvem man spørger: Ifølge nogle kommentatorer har der været prisfald på danske ejerboliger i det seneste halve år. Men andre på markedet – typisk ejendomsmæglere og banker – imødegår pessimistiske vurderinger ved at hævde, at prisfaldet kun er mindre, og at det i øvrigt kun gælder nogle dele af markedet, fx ejerlejligheder.

Men en dansk indikator på krise er ifølge Brøchner, at udbuddet af boliger er steget fra 15.000 til 60.000 på få år: ”Der er simpelthen for mange boliger til salg til for høje priser. Det er ikke særlig smart at sætte sit hus til salg og lade den ligge på markedet til en høj udbudspris.

Min bankrådgiver i Jyske Bank måtte sande den logik, da han ikke kunne sælge sin ejerlejlighed til ejendomsmæglerens udbudspris på 1,9 mio. - nu er den nede på 1,3 - og den er stadig ikke solgt.”

Danskernes boliger hårdt belånt

Jacob Brøchner fortæller, at det danske boliglånemarked ikke længere er så forskelligt fra udlandets. I dag er finansieringsformer internationale. Men der er store kulturelle forskelle, idet Skandinavien hører til de lande i verden, hvor gælden i forhold til husværdien er størst. I Middelhavslandene er der derimod stor tradition for at spare op til sit huskøb.

”Danskerne har altid belånt boligen hårdt, men det er blevet ekstremt meget værre. I dag overstiger nogle nye boligkøberes gæld deres ejendomsværdi. Nogle af politikernes liberaliseringer har efter min mening været

en stor misforståelse: De betød ikke, at unge ville få bedre mulighed for at komme ind på boligmarkedet, som argumentet lød, men at priserne blot steg”, siger han.

”Den uligevægt, som jeg talte om i 2003, er blevet meget større, så det nu er reelt at tale om en boble på aktier, obligationer, husmarked og landbrugsjord. Det er en historisk stor uligevægt, og økonomer kan ikke forklare det. Hvis økonomer skal give et svar, så lyder forklaringen på finansiel liberalisering: Afdragsfrie lån, renteudskydelse m.m.”

Når der kommer en finansiel krise, så får bankerne likviditetsvanskeligheder og bliver tilbageholdende med udlån, fastslår han. Når kreditten bremser op, så kommer der et ’kredit-crunch’, som boligmarkedet er meget følsomt overfor.

”Og nogle vil mærke krisen mere end andre. For den 45-årige lektor i egen bolig, som er købt for nogle år siden på fastforrentede lån, er der ingen problemer. Men 30-35 årige kan blive udsatte; de, som ikke har fast stilling, og som har købt ejerbolig, mens priserne var i top. Hvis mand eller kone bliver arbejdsløs, så bliver det svært”.

Sortseer siden 2003

Berlingskes citatblokke fremstiller Brøchner Madsen som pessimist og sortseer. Han spåede i 2003 en langvarig lavkonjunktur, at boligboblen i England og USA ville bryde, og at de danske boligpriser ville falde. Også i 2005 blev han citeret for, at der vil komme faldende huspriser. Men faktisk skete det modsatte. *Hvorfor og hvordan kunne han tage så gruelt fejl?*

”Jeg havde ret i, at der var en uligevægt allerede i 2003. Der, hvor jeg nok skulle have været mere påpasselig med at udtale mig, eller have udtalt mig mere forbeholdent, var, at man ikke kunne forudsige HVORNÅR, prisfaldet ville sætte ind.

Jeg skulle have sat en 3-5 årig tidsforløb ind. Jeg havde rigtignok ikke forudset, at de danske boligpriser skulle stige så meget i 2005”, siger han og henviser til at store markedsanalytikere som den internationale valutafond IMS også kom frem med tilsvarende advarsler.

Hvordan er det så med din troværdighed, når du har optrådt som sortseer siden 2003?

”Jeg blev fejl- og spids-formuleret, ellers står jeg da ved, hvad jeg har sagt siden 2003 om uligevægten. Men jeg havde nok et kommunikationsproblem, når det i dagspressen – som er nyhedsorienteret – kom til at fremstå som om, boblen ville bryde på kort sigt”, siger han. ”Men nu kan jeg jo bare vente og se på, at markedet går nedad, og så genvinder jeg min troværdighed”.

jø

Indikatorproblem: Regeringens finansieringssystem udsat

Det var egentlig Regeringens ambition at sætte et nyt bevillingssystem, hvor kvalitet i forskningen skulle udløse nye basisbevillinger, fra 1. januar 2008. Til at definere hvad der er kvalitet havde ministeriet søsat et princippapir for danske forsknings-kvalitetsindikatorer (dateret 9.maj). Papiret opererede bl.a. med en central database til registrering af forsknings-publikationer. Og der blev foreslået en ”autoritetsliste”, som rankede fine og mindre fine tidsskrifter m.m.

Men fristen er nu rykket et år frem til 1. januar 2009, for der er problemet med at definere de særlige ”indikatorer”, som skal måle universiteternes kvalitet på forskning, undervisning og såkaldt vidensspredning.

Ifølge Rektorkollegiet, som har været med i en styregruppes forarbejder, er det kommet bag på ministeriets embedsmænd, hvor svært det er at lave sådanne systemer.

Tankegangen med det nye bevillingssystem er, at de universiteter, som scorer højt på indikatorerne, får ekstra penge – mens der ikke er noget til de middelpresterende. På ministerielt nysprog hedder det ikke belønning eller straf, men ”præmiemidler”.

Selve processen møder også kritik: For arbejdet i ministeriets styregruppe er totalt hemmeligt. ”Man burde kunne læse mødereferater og andet materiale fra udvalget. Indtil nu har det været karakteristisk for processen, at den er meget topstyret. Der er simpelthen ingen offentlighed om tingene”, siger videnskabsteoretikeren Claus Emmeche, der mener, at den skjulte hensigt er at indføre noget der ligner et automatisk rankingsystem, som man kender det fra Storbritannien (Magisterbladet 12/07).

Debat- eller læserbreve

er velkomne i FORSKERforum. Gør det kort og præcist - højst 1000 tegn, som i det engelske ugemagasin THES

Send det til joe@dm.dk mrk. ”Læserbrev”

How free are we?

It seems to me – and indeed is my experience – that although there remains considerable freedom of expression in British universities the one aspect of the world that is beyond criticism (let alone resistance) is the managerial culture and practice in UK universities. To criticise this is to be “uncooperative” or “uncollegial”. Indeed, refusing to take part in some of the idiocies of this culture is very difficult. The “silence” of academics is less about particular ideas than it is about the emergent practice of university management.

Mary Evans
Kent University

FORSKERforums absurdo-indeks

1. Antallet medlemmer i DTUs direktion, heraf antallet mænd: **9 / 9**
2. Antallet af hhv. studerende, lærere og administratorer ved Sydafrikas net- og brevkursus-universitet: **130.000 / 1.500 / 2.000**
3. Skønnet procentdel af sort arbejde i forhold til bruttonational-produktet i Norge: **10 pct.**
4. Andelen af amerikanere, der ville protestere, hvis deres barn ville gifte sig med muslim: **40 pct.**
5. Andelen af franskmænd, der ville protestere, hvis deres barn ville gifte sig med muslim: **18 pct.**
6. Antal biler, som produceres i verden i første halvår 2007: **23.091.751**
7. Andel amerikanere, som mener at sex før ægteskabet er forkert: **38 pct.**
8. Andelen af britiske børn i alderen 7-11, som tror at deres forældre er årsagen til den globale opvarmning: **15 pct.**
9. Månedlige spam-mails som fanges af spamfilter på amerikansk e-mail: **1440**
10. Andelen af russere i 2007, som ønsker en stærk leder frem for demokrati: **61 pct.**
11. Andelen af russere i 1991, som ønskede sig en stærk leder frem for demokrati: **39 pct.**
12. Gennemsnitlig IQ i Sydkorea, der har verdens klogeste befolkning: **106**
13. Andelen af lykkelige mexikanere, verdens lykkeligste folk: **76 pct.**
14. Andelen af lykkelige svenskere: **72 pct.**
15. Andelen af lykkelige japanere: **8 pct.**
16. Skønnet mængde af olietønder, brugt til at lave plasticflasker til vand solgt i USA 2006: **16.000.000**
17. Andel af vand, som bruges til produktion af plastikflasker, i forhold til vandet, som senere kommer i flaskerne: **2:1**
18. Liter vand på plastikflasker, som dagligt leveres til USA's tropper i Iraq: **1.400.000**
19. Andelen af store mediefirmaer, som operede globalt i 1983: **50**
20. Andelen af store mediefirmaer, som opererer globalt i 2007: **9**

Kilder: 1. DTUs ledelsesdiagram. 2. DUPF (Universitetsavisen 2003). 3. Bente Tverrli, Skattedirektoratet. 4-5. Financial Times. 6. Worldometers. 7. PEW Researchcenter. 8. . 9. Mich. Specter, The New Yorker 6. aug. 10-11. PEW Globalattitudes, 13-15. PEW Global Attitudes. 16-18. Peter Gelich, Pacific Institute (Oakland). 19-20. John Pilger (DemocracyNow.org)

Fer

Om sommeren omdannes
Hvorfor henlægges alt

Jeg sidder hjemme og skriver dette indlæg. Det er sent på aftenen. Dette lille tilflugtssted, hvor jeg sidder foroverbøjet over min bærbare, hvor jeg lige akkurat har kunnet finde plads mellem varmtvandsbeholderen og bagdøren, er det eneste, der er mig tilbage – bortset fra pubben, som jeg om lidt givetvis vil se mig nødsaget til at besøge:

Det er den samme historie hver sommer. Hele universitetet forvandler sig til noget, der på én gang ligner temapark, militær træningslejr og cementfabrik.

SOMMER-ESSAY

På de smalle campusveje vrimler det lige pludselig med turistbusser med deres usandsynlige kombinationer af tilsyneladende velstillede, hormonfyldte unge sommer-skole-elever og nedslidte og forbitrede konferencedeltagere fra alverdens universiteter, der langsomt begynder at indtage kollegieværelserne. De noble gutter i vagttjenesten, som stort set alle er forhenværende militær-folk, ryster opgivende på hovedet ved synet af disse ynkelige individer og trækker sig hurtigt tilbage for at øve sig i riot control-strategier omme bag cykelskurene.

Som var det på kommando, invaderer Srenoveringsfolket campus; disse kæmpe byggeaffalds-containere dukker pludselig op som paddehatte i løbet af natten – en frygtelig forvarsel for dem, der er i stand til at afkode campuslivets runer. Inden man ved af det, fyldes luften med den kvalmende uddunstning af kogende asfalt og stegt menneskekød, idet entreprenørerne endnu en gang forsøger at løse gåden om, hvorfor det ikke virker helt efter hensigt med flade tage i et land, hvor det regner uafbrudt i elleve måneder om året.

Hvis ikke det er taget, så er det lofts-pladerne, hvoraf de fleste blev ødelagte, da samtlige lamper blev udstyrede med nye – og håbløst ineffektive – energisparepærer for et år siden.

I sidste uge var jeg nødt til at forlade mit kontor til trods for forsikringen om, at jeg sagtens kunne blive siddende - "Det tager kun et øjeblik!" Jeg gik på biblioteket for at få styr på efterårets litteraturliste. Det meste af den afdeling, jeg havde brug for, var lukket af, mens man forsøgte at forhindre det præ-teknologiske ventilationssystem i at lække en olieopløsning ud over håndbogssamlingen. Vores kontaktbibliotekar viste sig som altid at være hjælpsom og initiativrig og tilbød at limbodanse ind under afspærringen for at bjerge de eksemplarer, jeg eventuelt måtte få brug for – en nærmest olympisk disciplin.

Desværre var det ikke det målrettede kirurgiske indgreb, jeg havde brug for, jeg skulle bare kigge og afsøge muligheder. Jeg besluttede mig for at fortrække til min ynd-

ietiden: Agurketid eller hvad

s universitetet til en temapark, militær træningslejr og cementfabrik. Prøv lige at tænke over det: det besværlige og forstyrrende til sommerpausen, spørger anonym engelsk universitetslærer

lingscafé for dér at styrke mig med en *cafe-latte*, men det viste sig selvfølgelig, at der var sommerlukket ("*Ingen efterspørgsel ...*"). Alternativet, som kendere uden undtagelse plejer at undgå, var stopfuldt af potentielle studerende og deres beskyttende forældre, der var ved at udkæmpe heftige territoriale slag hen over nogle frembudte og tilsyneladende temmelig uappetitlige småkager.

Hænger du stadig på denne fortælling, har du formentlig dømt den ude som endnu en banal omgang akademisk brok over vores elendige tekniske personale. Men det er faktisk ikke det, det drejer sig om.

Prov lige at tænke over det: *Hvorfor henlægger man alt det besværlige og forstyrrende til sommerpausen?* Mit gæt er, at det i hvert fald delvis skyldes, at det ville give et ramaskrig uden lige, hvis der var nogen, der formastede sig til så meget som at udskifte en pære eller leje sig ind på et auditorium i undervisningsperioden – bare for det tilfælde, at det på ene eller anden bizar måde gik ud over vores akademiske frihed. Hvis der findes én enkelt årsag til dette problem, så er det altså, mine damer og herrer, os selv.

Fra og med påsken er vi jo tilbøjelige til at sige "Vi kigger på det i løbet af sommeren", hver gang vi bliver stillet et spørgsmål, vi ikke bryder os om – især når det, vi i virkeligheden mener, er, "Må jeg være fri for nogensinde at høre det nævnt igen." Så snart dimissionsfesten er overstået, og de betalende på vores Master-programmer har kastet deres hovedbeklædning i luften, som det sig hør og bør udelukkende i amerikanske teenagefilm, har vi tendens til at falde lidt sammen, vi mister skarpheden, vi logger af, vegeterer. Min diagnose lyder på *post-undervisningsløvheds-syndrom*, som godt nok er beslægtet med det langt bedre kendte *post-uddannelsessløvheds-syndrom*, men som er langt farligere og angriber bredt på alle akademiske niveauer.

Det er på instituttets frokoststue, at de første fysiske symptomer gør sig synlige. Pensionsmodne yoghurturter svulmer op og selvantænder i køleskabet, alt imens at mælken bliver sur og skiller. Kaffeanden, som i time efter time har stået på den tændte plade, udvikler en sort belægning, som er resistent over for samtlige kendte opløsningsmidler. Årsagen til al denne elendighed, er at den selvbestaltede køleskabsgeneral er taget på ferie, og der er ingen andre, der bare tilnærmelsesvis besidder vedkommendes manglende tolerance.

Så er der det afgørende og dyre stykke teknik, som der kun er én, der ved, hvordan fungerer – og vedkommende befinder sig lige nu et sted i Patagonien uden adgang til hverken e-mail eller mobiltelefon. Kun den bitre erindring om den sidste reparations-

regning forhindrer os i selv at prøve.

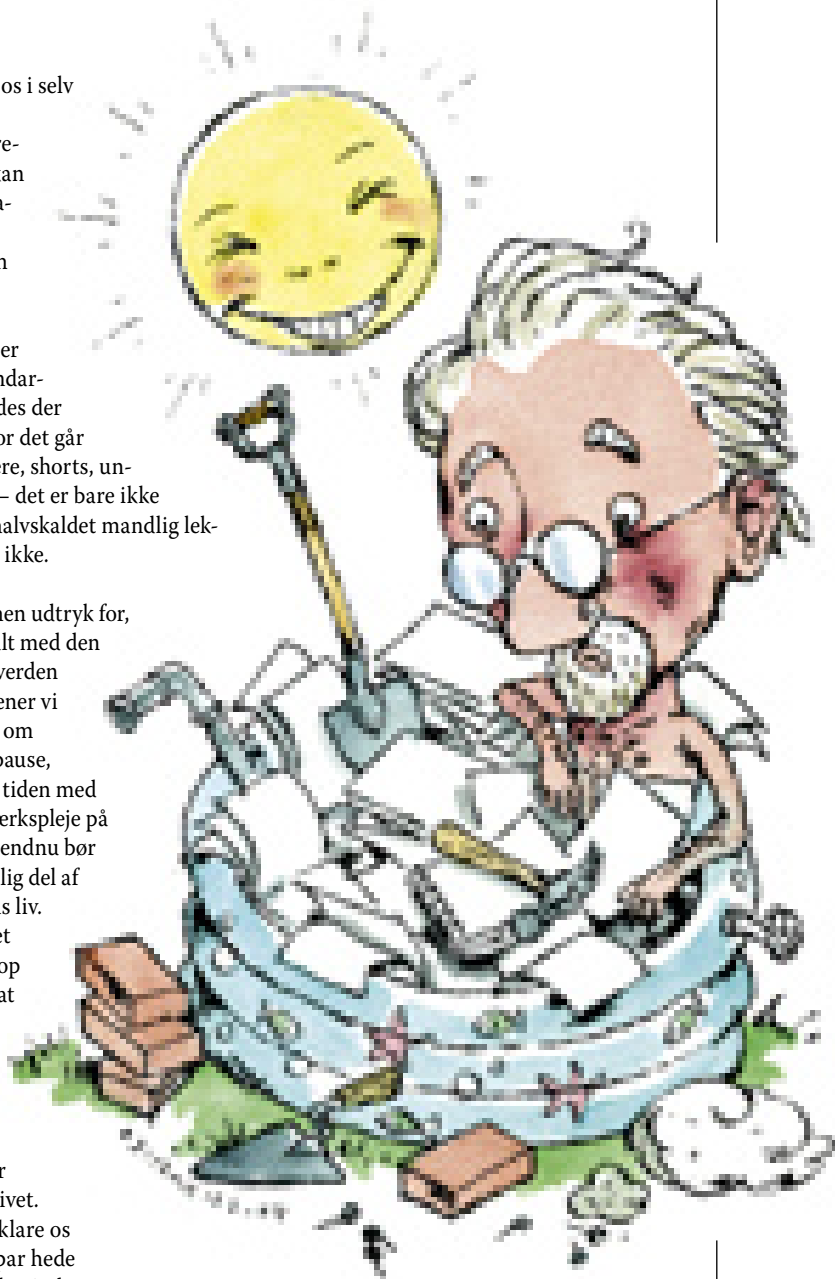
Det er jo de færreste iblandt os, der kan henregnes under kategorien *modeikon*, men når vi når frem til sidst i juli, ligner vi en flok pose-damer m/k, selv efter vores egne lave standarder. Formentlig findes der et sted i verden, hvor det går an med klip-klappere, shorts, undertrøje og sarong – det er bare ikke på en overvægtig, halvskaldet mandlig lektor. Det er det altså ikke.

Det er alt sammen udtryk for, hvad der er galt med den måde, vi betragter verden på. Inderst inde, mener vi stadigvæk, at ideen om den lange sommerpause, hvor man fordriver tiden med elegant social netværkspleje på diverse landsteder, endnu bør indgå som en naturlig del af universitetslærers liv.

For dem, som det endnu ikke er gået op for, kan jeg oplyse, at vi nu udgør en stor industri – med målsætninger, ansøgningsfrister, initiativer og alt det andet, der hører til i erhvervslivet. Hvis vi skal kunne klare os igennem de næste par hede somre, er vi nødt til at indse, at det er tilfældet.

Jeg mener virkelig, at vi har behov for at opbygge organisationer, som ikke kræver to måneders nedtrappet uvirksomhed hvert år for at kunne blive ved med at fungere – en model, der betragter udviklingsaktiviteter og vedligeholdelse, som bare yderligere en del af hverdagen, snarere end som noget, der kan gemmes til sommerferien. Især har vi brug for at udvikle et system, som giver os mulighed for at styre vores campusser, uden at det hele skal ligne en gang post-apokalyptisk gadeteater.

Jeg ved ikke, om svaret findes i yderligere en opdeling af det akademiske år i fire semestre, eller i et 2-årigt bachelorforløb, eller noget helt andet. Men jeg tror i hvert fald ikke på, at den model, de fleste endnu klamrer sig fast til, kan eller bør overleve så meget længere. Det bliver selvfølgelig dyrt på mange forskellige måder – ikke mindst hvad angår at tilføre vores tekniske og administra-

tive personale de fornødne resurser til, at de løbende er i stand til at fungere effektivt, udvikle og reagere.

For det tilfælde, at du stadigvæk undrer dig over, hvorfor jeg egentlig sidder og skriver det her i mit køkkens fjerneste afkrog, er det fordi mine børn er vendt hjem fra deres universiteter, og resten af huset er optaget af dem og deres venner, som er ved at fejre, at de nu har fri hele sommeren. Alene den tanke burde være nok til at fremkalde din sympati.

Så nu tager jeg hen på pubben – hvor man jo vidste alt om kundepleje, længe inden man kunne gå på kursus i det.

Kilde: THES i Martin Aitkens oversættelse

Den bøvlende kollega - ti besværlige typer

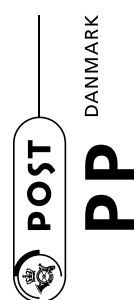
Vi kender dem godt, de besværlige og irriterende, der brokker sig og ligger i baghjul, siger dig imod eller taler dig efter munden. Det kan være den demagogiske kollega, som kloger sig på dit felt, åbenlyst uden faglig ballast. Eller den altid kontrære, reaktiv på andres input uden selv at markere en holdning eller selv at tage chancer.

De irriterende og besværlige er ikke bare een type, men et broget galleri. Her er en grov oversigt, så du kan genkende dem, når de træder over din grænse – og hvem ved; måske genkender du en flig af dig selv:

1. **Kampvognen:** Masende og nådesløs, højroset og kraftfuld eller med den stille intensitet og kirurgiske præcision af en laser antager Kampvognen, at målet helliger midlet. Hvis du er i vejen, bliver du udslettet.
2. **Snigskytten:** Denne skjulte operatør krænker dig af en eller anden grund. I stedet for at blive vred får han eller hun ram på dig ved at identificere dine svagheder og bruge dem imod dig gennem sabotage, sladder og ydmygelser.
3. **Granaten:** Denne person eksploderer i en arrigskab, som virker ude af proportion med de aktuelle omstændigheder. Hendes omgivelser søger dækning, mens de undrer sig over, hvad det handler om.
4. **Den alvidende:** Denne person ved 98 procent af alting. Alvidende mennesker fortæller dig, hvad de ved – time efter time! – men tager sig ikke til at lytte til dine 'klart ubetydelige' ideer.
5. **Den selvkløge:** Selvom disse mennesker ikke ved så meget, er det ingen hindring. Hvis du ikke ved så meget om det, de taler om, kan de føre dig ud i problemer eller køre et projekt af sporet.
6. **Ja-personen:** Hurtig til at være enig, langsom til at levere. Ja-personen efterlader et spor af uopfyldte forpligtelser og brudte løfter. Selvom de ikke behager nogen, er Ja-personer optændt af at behage.
7. **Måske-personen:** Når Måske-personen står over for en afgørende beslutning, udskydes den, indtil det er for sent. Og så træffer beslutningen sig selv.
8. **Intet-personen:** Du kan ikke vide, hvad der foregår, for Intet-personen fortæller dig intet – ingen feedback, hverken verbal eller non-verbal.
9. **Nej-personen:** Denne person siger: »Enhver god sag har sine mørke sider«, og »Jeg er ikke negativ, men realistisk«. Da alt er sørgeligt og nedslående, gør Nej-personen andre fortvivlede.
10. **Klynkeren:** Sådanne mennesker svælger i deres smerte, klynker uophørligt og trækker andre ned med deres generaliseringer om, at intet er rigtigt, alt er forkert, og sådan vil det altid være, medmindre *du* gør noget ved det.

(Kilde: 'Besværlige mennesker – Genkend 10 typer uønsket adfærd' af Rick Brinkman og Rick Kirschner).

FORSKERforum har s. 12 en nærmere omtale af, hvordan man håndterer de besværlige – også i situationer, hvor man selv er i en stresset situation, og hvor lunten er kort.

Maskinel magasinpost
ID-nr. 42026

Afsender:
Postbox 7777
7000 Fredericia

Ændringer vedr. abonnement
ring venligst: 3815 6676